БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 237 (16.623). | 9 октябрь, 1976 йил шанба | Баҳоси 2 тийин.

Л. И. БРЕЖНЕВ АНТОНИО АГОСТИНЬО НЕТО БИЛАН ДЎСТОНА УЧРАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев 8 октябрь куни Ангола Озодлиги халқ ҳаракати (МПЛА)нинг Раиси, Ангола Халқ Республикасининг Президенти А. Нето билан дўстона учрашди.

Ўртоқ А. Нето Ангола Озодлиги халқ ҳаракатининг ва Ангола Халқ Республикаси ҳукуматининг фаолияти тўғрисида, Ангола халқининг ўтмиш мустамлака меросини ва чет эл ҳарбий интервенцияси оқибатида юз берган вайронгарчиликни тугатишга, прогрессив социал-иқтисодий ўзгаришларни амалга оширишга қаратилган куч-ғайратлари тўғрисида ахборот берди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев мамлакатнинг мустақиллигини мустаҳкамлаш ва уни социал тараққиёт йўлидан ривожлантириш учун курашаётган ангол халқи билан совет халқининг қардошларча бирдамлигини изҳор этди.

Л. И. Брежнев билан А. Нето халқаро сиёсатнинг асосий масалалари юзасидан КПСС ва Ангола Озодлиги халқ ҳаракатининг нуқтаи назарлари мослигини қайд қилиб, халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш, мустамлакачилик ва миллий зулмни батамом тугатиш ишида жаҳон социализми ва миллий-озодлик кучлари ўртасидаги ҳамкорликнинг тарихий аҳамиятини таъкидлаб ўтдилар.

Л. И. Брежнев ва А. Нето ўртоқлар КПСС билан МПЛА ўртасидаги алоқаларни ва муносабатларни янада мустаҳкамлаш ва кенгайтириш масалаларига катта эътибор бердилар.

Учрашув дўстона, самимий ва тўла ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди.

(ТАСС).

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ БИЛАН АНГОЛА ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДА ШАРТНОМА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Ангола Халқ Республикаси,

Ангола озодлиги ва мустақиллиги учун кураш натижасида ўз ўрталарида вужудга келган дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш иккала мамлакат халқларининг туб миллий манфаатларига жавоб беради ва бутун дунёда тинчлик ишига хизмат қилади, деб ҳисоблаб,

империализм, мустамлакачилик ва иркчиликнинг ҳамма форма ҳамда кўринишларига қарши кураш идеалларидан ҳамда озодлик, мустақиллик ва социал тараққиёт учун курашаётган халкларга ҳар томонлама мадад бериш йўлидаги доимий муддаодан руҳланиб,

барча мамлакатлар халқларининг манфаатлари йўлида халқаро тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга кўмаклашишга азми қарор бериб,

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставининг мақсадлари ва принципларига содиқ эканликларини тасдиқлаб,

тинчлик, озодлик, мустақиллик ва социал тараққиёт учун курашда барча тараққийпарвар кучларнинг бирлигини ёқлаб ҳамда социализм мамлакатлари билан ривожланаётган давлатлар ўртасидаги дўстона муносабатларни ва кенг ҳамкорликни ривожлантириш уларнинг муштарак манфаатларига жавоб беради, деб ҳисоблаб,

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Ангола Халқ Республикаси ўртасидаги дўстона, ўзаро муносабатлар ва ҳамкорликнинг асослари тўғрисидаги 1976 йил 26 май декларациясини инобатга олиб ҳамда иккала давлат ва иккала халқ ўртасидаги мавжуд дўстлик ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик муносабатларини кучайтириш муддаосини кўзлаб,

дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги қуйидаги шартномани тузишга қарор бердилар ҳамда қуйидагилар тўғрисида келишиб олдилар,

1- модда

Олий аҳдлашувч томонлар шуни билдирадиларки, иккала мамлакат ва уларнинг халқлари ўртасида суверенитетни, территориал бутунликни ҳурматлаш, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик ва тенг ҳуқуклилик асосида сиёсий, иктисодий, савдо, илмий-техникавий, маданий соҳаларда ва бошқа соҳаларда бузилмас дўстлик мавжуд бўлади ва ҳар томонлама ҳамкорлик ривожлантирила беради.

2- модда

Олий аҳдлашувчи томонлар шуни билдирадиларки, улар ўз халқларининг социал-иктисодий ғалабаларини сақлаб қолиш ва янада ривожлантириш ҳамда уларнинг барча табиий ресурслари устидан ҳар бир томоннинг суверенитетини ҳурматлаш учун шарт-шароитларни таъминлашда мустаҳкам ва ҳар томонлама ҳамкорлик қиладилар.

3- модда

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ангола Халк Республикаси ўтказаётган ҳамда халкаро тинчлик ва хавфсизликни таъминлашнинг муҳим омили бўлган қўшилмаслик сиёсатини ҳурмат қилади.

Ангола Халқ Республикаси Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг социалистик давлат сифатида ўтказаётган тинчликсевар сиёсатини ҳурмат қилади.

4-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар бундан буён ҳам бутун дунёда тинчлик учун, халқаро кескинликни юмшатишни чуқурлаштириш ва уни давлатлар ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг конкрет формаларида мужассамлаштириш учун, халқаро проблемаларни тинч воситалар билан бартараф этиш учун, халқаро муносабатларда куч ишлатмаслик тўғрисида жаҳон шартномаси тузилиши учун ҳамда самарали халқаро контроль остида ялпи ва тўла қуролсизланиш, жумладан ядро қуролини тарк этиш учун курашаверадилар.

5- модда

Олий аҳдлашувчи томонлар бундан буён ҳам империализм кучларига қарши, эски ва янги мустамлакачиликни, иркчилик ва апартеидни батамом тугатиш учун муттасил курашаверадилар, БМТнинг мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги декларацияси тўла-тўкис амалга оширилишини талаб қилаверадилар.

Томонлар халқларнинг ўз суверенитети, озодлиги, мустақиллиги ва социал тараққиёти йўлидаги одилона курашини қўллаб-қувватлашда бир-бирлари билан ва бошқа тинчликсевар давлатлар билан ҳамкорлик қиладилар.

6-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ялпи тинчлик ва хавфсизликни таъминлашдан ғоят манфаатдор эканликларини изҳор этиб ҳамда шу мақсадларга эришиш учун халқаро майдонда ўз ўрталаридаги ҳамкорликка катта аҳамият бериб, муҳим халқаро проблемалар юзасидан, шунингдек икки томонлама муносабат масалалари юзасидан бир-бирлари билан мунтазам равишда фикрлашиб турадилар.

Бундай маслаҳатлашувлар ва фикрлашувлар:

— кескинликни юмшатишга, ҳамкорликни ривожлантиришга ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга кўмаклашиш мақсадида халқаро масалаларни, шу жумладан дунёнинг турли районларида кескинлик чиқараётган вазиятларни;

— кўп томонлама музокаралар мавзуи бўлган, шу жумладан халқаро ташкилотларда ва халқаро конференцияларда кўриб чиқилаётган масалаларни;

— иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларга тааллуқли сиёсий, иқтисодий ва маданий характердаги масалалар ва бошқа масалаларни ўз ичига олади.

Бундай маслаҳатлашув ва фикрлашувлар турли лавозимлардаги арбоблар ўртасида, шу жумладан томонларнинг раҳбар давлат арбоблари ўртасидаги учрашувлар йўли билан, расмий делегациялар ва махсус вакилларнинг визитлари вақтида, шунингдек дипломатик йўллар орқали ўтказилади.

7-модда

Тинчликка хавф солувчи вазиятлар вужудга келган ёки тинчлик бузилган тақдирда олий аҳдлашувчи томонлар вужудга келган хавфни бартараф этиш ёки тинчликни қайта тиклаш манфаатларини кўзлаб, ўз позицияларини келишиб олиш мақсадида дарҳол бир-бирлари билан алоқа боғлайдилар.

(Давоми иккинчи бетда).

Суратда: музокаралар пайти. А. Пахомов фотоси.

СОВЕТ—АНГОЛА МУЗОКАРАЛАРИ

7 октябрь куни Кремлда Совет — Ангола музокаралари бошланди.

Музокараларни қуйидагилар олиб бормоқдалар:

Совет томонидан — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев;

Ангола томонидан — Ангола Озодлиги халқ ҳаракати (МПЛА) Раиси, Ангола Халқ Республикасининг Президенти Антонио Агостиньо Нето, МПЛА Сиёсий бюроси аъзоси, ташқи ишлар министри Ж. Э. Душ Сантуш, МПЛА Сиёсий бюроси аъзоси, экономикани планлаштириш ва координациялаш министри К. Роша, МПЛА Сиёсий бюроси аъзоси, Ангола Озодлиги халқ қуролли кучлари бош штабининг бошлиғи Ж. Л. Нето.

Самимий дўстона вазиятда ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтган музокаралар давомида Совет — Ангола муносабатлари масалалари юзасидан батафсил фикрлашиб олинди. Бу муносабатларнинг янада ривожлантирилиши, шу муносабатлар негизларининг мустаҳкамланиши совет ва ангол халқлари манфаатларига мос бўлиб тушади, Африкада, шунингдек бутун дунёда ҳам тинчлик ва хавфсизлик ишига хизмат қилади, деб таъкидланди.

Шунингдек халқаро вазиятнинг ҳар икки томонни қизиқтирган муҳим проблемалари хусусида фикрлашиб олинди.

Музокараларда СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Н. А. Тихонов, СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, СССР Министрлар Совети Ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси С. А. Скачков, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. И. Блатов, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Л. Ф. Ильичев, СССРнинг АХРдаги элчиси Б. С. Воробьев, шунингдек МПЛА Марказий Комитетининг аъзолари Э. Ж. Эшкорсиу, Э. Сантуш, А. Ши-Кота, коммуникациялар бўйича давлат секретари Б. Рибейру, қишлоқ хўжалиги бўйича давлат секретари К. Фернандеш қатнашдилар.

Музокаралар давом эттирилади.

(ТАСС).

САМИМИЙ ВАЗИЯТДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Олий Совети Президиуми Ангола Озодлиги халқ ҳаракати (МПЛА) Раиси, Ангола Халқ Республикаси Президенти ўртоқ Антонио Агостиньо Нето шарафига 7 октябрь куни Катта Кремль саройида зиёфат бердилар.

Совет томонидан зиёфатда Л. И. Брежнев А. А. Громико, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Д. Ф. Устинов, Б. Н. Пономарев ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари ва СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, СССР Олий Совети палаталарининг раислари, министрлар, бошқа расмий кишилар бор эди.

Ангола томонидан зиёфатда АХР делегациясининг аъзолари ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев нутқ сўзлади.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Муҳтарам ўртоқ Антонио Агостиньо Нето!

Муҳтарам Ангола делегациясининг аъзолари!

Азиз ўртоқлар! КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати номидан азиз дўстларимиз — Ангола Халқ Республикаси партия — давлат делегациясини самимий табриклашимга рухсат этгайсиз. Бу ерда, орамизда янги Африканинг атоқли арбоби — Ангола республикасининг Президенти, Ангола Озодлиги халқ ҳаракатининг Раиси ўртоқ Нетони кўришдан ғоят хурсандмиз.

Сиз, ўртоқ Нето, Совет Иттифоқида бундан аввал ҳам бўлгансиз. Ўша йиллар Сиз бошчилик қилган жанговар ташкилот раҳбарлигида ангол халқи мустамлакачилик ҳукмронлигидан халос бўлиш учун фидокорона кураш олиб бораётган йиллар эди. Халқларимиз ўртасидаги дўстлик айни ўша оғир дамларда вужудга келди ва чиниқди.

Бугун совет кишилари Сизни ва делегациянгиз аъзоларини суверен мамлакат — озод ва дўст Анголанинг олий мартабали вакиллари сифатида биринчи бор қабул қилиб турибдилар.

Ангола халқи кийин, лекин шонли ғалабага эришди. Бу ғалаба айни бир вақтда ҳам эски мустамлакачиликка қарши, ҳам ҳозирги замон мустамлакачилигига қарши курашда қўлга киритилганлиги учун айниқса шонли ғалабадир. Сизлар ҳам ички реакцияни, ҳам ёлланганлар ва иркчилардан иборат босқинчиларни мағлубиятга учратдингиз. Сизнинг халқингиз озодлик душманлари бирлашган кучларининг тазйиқига шараф билан бардош берди. Бунинг бутун Африка учун тарихий аҳамияти бор.

Анголанинг ғалабаси — халқингиз, революцион авангардингиз матонати ва мардлигининг натижасидир. Шу билан бирга бу — интернационализмнинг, тараққиёт кучлари халқаро бирдамлигининг ғалабасидир. Африканинг ҳамма эрксевар халқлари Сизнинг томонингизда бўлди. Совет Иттифоқи, Куба, бошқа социалистик мамлакатлар курашингизга аввал бошданоқ актив ёрдам бердилар. Португалия коммунистлари ва ҳамма чин демократлари сизларнинг томонингизда турдилар, бутун дунёдаги прогрессив кишилар сизларга хайрихоҳ ва бирдам бўлдилар.

Ангoладаги воқеалар замонамизнинг буюк ҳақиқатини: халқнинг ўз озодлигини ҳимоя қилишга бел боғлаганлиги билан интернационал бирдамлик — енгилмас куч эканлигини яна бир карра тасдиқлади. Революцион тажрибалардан дарҳақиқат ўрганишни истаган ҳар бир киши ана шу воқеалардан худди шундай хулоса чиқаради.

Халқ Анголасининг бунёдга келиши — замон тақозосидир. Бинобарин, тинчлик ва миллий озодлик учун курашаётганларнинг ҳаммаси уни қизғин табриклади. Берлиндаги конференцияда Европадаги 29 коммунистик партиялар Ангола ҳукумати ва халқини, уларнинг мамлакат мустақиллигини мустаҳкамлаш ва уни тараққиёт йўлида ривож топтиришга қаратилган куч-ғайратларини якдиллик билан қўллаб-қувватлаб чиқди. Ёш Африка давлатининг бунёдга келиши Ғарбдаги ҳозирги замон воқеалари борišига реалистик нуқтаи-назардан баҳо беришга қодир доиралар орасида ҳам маъқуллаб кутиб олинди.

Суверен Ангола Африка бирлиги ташкилотига, блокларга қўшилмаслик ҳаракатига тўла ҳуқуқли аъзо сифатида қабул қилиб олинди ва шу тариқа у халқаро ҳамжамиятнинг актив қатнашчиси бўлиб қолди.

Ҳозирги вақтда Африканинг жанубида иркчиларнинг ҳукмронлигига барҳам берилсин, деган талаб тобора баландроқ, тобора қатъийроқ эшитилмоқда. Бу ҳам замон тақозосидир. Ашаддий реакция вакилларигина шу талабга қаршилик кўрсатмоқдалар.

Биз Зимбабве ва Намибия проблемаларини шу мамлакатлар халқларининг ўзлари ҳал этишлари кераклигига аминмиз. Африкада кейинги йиллардаги воқеалар шундай бўлган тақдирдагина бундай проблемалар тўғри, одилона, дарҳақиқат халқ манфаатларини кўзлаб ҳал этилиши мумкинлигини тасдиқламоқда.

Аммо, Африка мустамлакачилик қолдиқларини ва иркчиликни ўзи йўқотишга қодир эканлигини кўрсатиб турган ҳозирги пайтда шу жараёнга кўмак бериш байроғи остида Африканинг жанубини ҳақиқий озод этишни сохта бир нарса билан алмаштиришга, аслида эса шу районда империализм позицияларини сақлаб қолишга, иркчиликнинг путурдан кетган суянчиғи — Жанубий Африка Республикаси ҳокимиятини қўллаб-қўлтиқлашга уринаётган кимсалар ҳам чиқиб қолди.

Шу масалада Совет Иттифоқи тутган позицияга келганда, бу позиция равшан ва аниқдир. Биз: Африканинг на жанубида, на шимолида, на бирон бир бошқа қисмида бизнинг қандайдир «алоҳида манфаатларимиз» йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас, биз у ерда ўзимиз учун ҳеч қандай манфаат изламаймиз, деб неча бор айтганмиз ва буни яна бир карра такрорлашни истаймиз. Биз ҳар бир халқнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш, ўзининг тараққиёт йўлини танлаб олишдек муқаддас ҳуқуқи эътироф этилишинигина истаймиз. Бу — бизнинг ўзгармас принципимиз бўлиб, партиямиз, бутун совет кишилари шу принципдан ҳеч қачон чекинмайдилар.

Биз эркин халқ бошқа халқларга озодлик тиламаслиги, озодлик учун ҳақиқий курашчиларни қўллаб-қувватламаслиги мумкин эмаслигига асосланамиз. Биз Африкадаги ҳамма халқлар, беистисно ҳамма мазлум халқлар озодлик ва мустақилликка эришса бундан фақат ер юзида тинчлик ва халқаро хавфсизлик наф кўришига ишончимиз комил.

Анголалик азиз дўстлар!

Янги ҳаёт қуришда эришган илк муваффақиятларингиздан бағоят хурсандмиз. Ажнабийлар зулмидан озод бўлган халқингиз Ангола озодлиги халқ ҳаракатининг пировардида ҳар қандай эксплуатация, шу жумладан капиталистик эксплуатация тугатилишига олиб борувчи чуқур социал-иқтисодий ўзгартишлар программасини қўллаб-қувватлаганлиги муҳимдир.

Ёш давлатнинг, айниқса Ангола бошига тушган оғир синовларни кечирган давлатнинг йўли машаққатли бўлиши ўз-ўзидан маълум, албатта. Уруш вайрон қилган хўжаликни тезроқ қайта тиклаш, қисқа муддат ичида халқ ҳокимияти органларини тузиш, миллий маданиятни юксалтиришни таъминлаш, меҳнаткаш омма эришилган ғалабанинг реал самараларини сезмоғи учун ҳамма ишларни қилиш йўлидаги интилишингизни яхши тушунамиз. Бунинг учун халқнинг ғайрат-шижоати ва бунёдкорлик кучларини сафарбар этиш, чуқур ўйлаб тутилган сиёсат ва зўр матонат талаб этилиши шубҳасиз.

(Давоми иккинчи бетда).

Дўстона зиёфат

Ангола Озодлиги халқ ҳаракати (МПЛА) Раиси, Ангола Халқ Республикаси Президенти ўртоқ Антонио Агостиньо Нето 8 октябрь куни Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети билан СССР Олий Совети Президиуми шарафига нонушта зиёфат берди.

Зиёфатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Ангола томонидан партия-давлат делегациясининг аъзолари бор эди.

Самимий вазиятда ўтган зиёфат вақтида А. А. Нето ва Н. В. Подгорний дўстона қадаҳ кўтардилар.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

«БАЙҚАЛ-АМУР МАГИСТРАЛИНИ ҚУРГАНЛИГИ УЧУН» МЕДАЛИНИ ТАЪСИС ЭТИШ ТУҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медали таъсис этилсин.
2. «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медали тўғрисидаги Низом тасдиқлансин.
3. «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медалининг тасвири тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1976 йил, 8 октябрь.

«БАЙКАЛ-АМУР МАГИСТРАЛИНИ ҚУРГАНЛИГИ УЧУН» МЕДАЛИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ

1. «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медали билан Байкал-Амур темир йўл магистрали, БАМ — Тинда — Беркакит темир йўл линияси, Тайшет — Лена темир йўл линиясининг иккинчи изи, ишлаб чиқариш базаси ва уй-жой граждан объектлари қурилишининг актив катнашчилари қурилишдаги яхши иши учун, лойиҳа-қидирув ишларини юқори сифатли қилиб бажарганлиги, бевосита қурилишга ва қурувчиларга хизмат қиладиган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардаги ҳалол меҳнати учун мукофотланадилар.

Медаль билан, қоида тариқасида, қурилишда ва унга хизмат қилиш соҳасида камида уч йил ишлаган ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар мукофотланадилар.

2. «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медали билан РСФСР Олий Совети Президиуми СССР Олий Совети Президиуми номидан мукофотлайди.

3. «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медали билан мукофотлаш тўғрисидаги илтимосномани корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг маъмурияти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари тақдим этадилар ва бу илтимосномалар: транспорт қурилиши корхоналари ва ташкилотларининг ҳамда оталиқ қурилиш отрядларининг ходимлари учун — СССР Транспорт қурилиш министрлигига, республика ва маҳаллий бўйсунишдаги корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг ходимлари учун — тегишли меҳнаткашлар депутатлари Амур, Иркутск, Чита область, Хабаровск ўлка Совети ижроия комитетига, Бурятия, Якутия АССР Олий Совети Президиумига юборилади. Улар олинган илтимосномаларни кўриб чиққанларидан кейин медаль билан мукофотлаш тўғрисидаги тақдимномани РСФСР Олий Совети Президиумига юборадилар.

4. «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медали кўкракнинг чап тарафига тақилади ва «Қўриқ ерларни ўзлаштирганлиги учун» медалидан кейин жойлаштирилади.

5. «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медали билан мукофотланган киши вафот этгандан кейин медаль унинг оиласида хотира сифатида сақлаш учун қолдирилади.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

«БАЙКАЛ-АМУР МАГИСТРАЛИНИ ҚУРГАНЛИГИ УЧУН» МЕДАЛИНИНГ ТАСВИРИ

«Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» медали жездан ясалади ва 32 миллиметр диаметрли тўғри доира шаклида бўлади.

Медалнинг ўнг тарафида эркак ва аёл қурувчиларнинг чеҳраси ён тарафдан тепаликлар ҳамда дарёдаги кўприкдан ўтиб бораётган темир йўл состави фонида тасвирланган. Пастда, чап тарафда «Байкал-Амур магистралини қурганлиги учун» деган сўзлар ёзилган.

Медалнинг тескари тарафида қуёш ва олислаб бораётган темир йўл полотноси тасвири дафна шохларига ўралиб, унга «БАМ» ёзувли лента кўндаланг қилиб жойлаштирилган, медалнинг юқори тарафида Ўроқ ва Болға тасвирланган.

Медалдаги ҳамма ёзув ва тасвирлар қабариқ қилиб ишланган.

Медаль четлари ҳошия билан ўралган.

Медаль илгак ва ҳалқа орқали беш бурчакли колодкага бирлаштирилади, колодкага кенглиги 24 миллиметрли шойи муар лента қопланган бўлиб, унинг четларига 6 миллиметр кенгликда тўқ яшил полоса берилган, ўртасида 3 миллиметр кенгликда учта очсариқ кўндаланг чизиқ тортилган. Очсариқ чизиқлар иккита кулранг кўндаланг чизиқчалар билан ажратилган. Лентанинг четлари ингичка оч яшил чизиқлар билан ўралган.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

УКРАИНА КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

КИЕВ, 8 октябрь. (ТАСС). Кеча бу ерда Украина Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум «КПСС XXV съездининг қарорларини ва КПСС Марказий Комитетининг «Хўжаликлараро кооперациялаш ва агросаноат интеграцияси негизида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш ва концентрациялашни янада ривожлантириш ҳақида»ги қарорини бажариш тадбирлари тўғрисида»ги масалани қараб чиқди. Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. М. Борисенко шу ҳақда доклад қилди.

Пленум ихтисослаштириш ва концентрациялашни янада ривожлантириш, сарфланаётган маблағ ва ресурслардан энг кўп самара олиш, маҳсулотнинг сифатини анча яхшилаш, партия томонидан қўйилган вазифаларни бажаришда коммунистларнинг авангардлик ролини кучайтириш вазифаларини ҳал этишга ҳар томонлама пухта ва комплекс ёндашиш зарурлигига алоҳида эътибор берди.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. В. Щербицкий нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

САМИМИЙ ВАЗИЯТДА

(Боши биринчи бетда).

Совет — Ангола ҳамкорлиги ҳам бир қанча масалаларни ҳал этишда ёрдам бериши мумкин, деб ўйлайман. Бундай ҳамкорликни ривожлантириш учун яхши негизлар қўйилган. Шу визит чоғида ўтказиладиган музокаралар дўстлигимизни янада қалинлаштириб, Совет — Ангола муносабатларини чуқурлаштириш ва кенгайтиришда янги омил бўлиб хизмат қилади, деган умиддамиз.

Биз, КПСС билан МПЛА ўртасида Совет Иттифоқи билан Ангола Халқ Республикаси ўртасида ўзаро ҳурмат, тенглик, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик ва ўртоқларча ўзаро ёрдам асосидаги энг самимий, дўстона муносабатларни ривожлантириб боришга тайёрмиз.

Буларнинг ҳаммаси иккала мамлакат халқларининг манфаатларига тамомила мос келиб, тинчлик ва социал тараққиёт учун, инсониятнинг яхши келажаги учун курашнинг юксак мақсадларига хизмат қилади, деб ишонч билдиришга рухсат бергайсиз.

Ўртоқ Нето учун, Ангола делегацияси ҳамма аъзоларининг сиҳат-саломатликлари ва муваффақиятлари учун қадаҳ кўтаришни таклиф қилишга ижозат бергайсиз.

Мамлакатингиз, партиянгизнинг муваффақиятлари учун, ўртоқлар!

Халқларимиз ўртасидаги дўстлик учун!

* * *

Ўртоқ А. А. Нето жавоб нутқи сўзлади.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ БИЛАН АНГОЛА ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДА

ШАРТНОМА

(Боши биринчи бетда).

8-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўз ўрталаридаги иқтисодий-техникавий ва илмий ҳамкорликка катта аҳамият бериб, саноат, транспорт, деҳқончилик, чорвачилик, балиқ овлашда, табиий ресурслардан фойдаланишда, энергетикани, алоқани, коммуникацияларни ривожлантириш, миллий кадрлар тайёрлашда, шунингдек экономиканинг бошқа соҳаларида бу ҳамкорликни ва тажриба алмашишни келгусида ҳам кенгайтириб, чуқурлаштираверадилар.

Томонлар тенглик, ўзаро манфаат ва энг кўп қулайлик яратиб бериш принциплари асосида ўз ўрталаридаги савдо-сотиқни ва денгиз қатновини кенгайтирадилар.

9-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар фан, санъат, адабиёт, маориф, соғлиқни сақлаш, матбуот, радио, кино, телевидение, туризм, спорт ва бошқа соҳаларда ўз ўрталаридаги алоқаларни ва ҳамкорликни янада ривожлантиришга кўмаклашадилар.

Томонлар иккала мамлакат халқларининг ҳаёти, меҳнати ва ютуқлари билан янада чуқур ўзаро танишиш мақсадида сиёсий ва жамоат ташкилотлари, корхоналар, маданий ва илмий муассасалар ўртасидаги ҳамкорлик ҳамда бевосита алоқаларни кенгайтиришга кўмаклашадилар.

10-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар ўзларининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб, ўз ўрталарида тузилган тегишли битимлар асосида ҳарбий соҳадаги ҳамкорликни ривожлантираверадилар.

11-модда

Олий аҳдлашувчи томонларнинг ҳар бири шуни билдирадики, у бошқа олий аҳдлашувчи томонга қарши қаратилган иттифоқларга кирмайди ёки бирон-бир давлатларнинг гуруҳларида, шунингдек ҳаракатлари ёки тадбирларида қатнашмайди.

12-модда

Олий аҳдлашувчи томонлар амалдаги халқаро шартномаларга биноан, ўзлари олган мажбуриятлар ушбу шартнома қоидаларига зид эмаслигини билдирадилар ва ушбу шартномага хилоф бўлган бирон бир халқаро шартномаларни тузмаслик мажбуриятини оладилар.

13-модда

Ушбу шартноманинг бирон бир қоидасини талқин этиш ёки қўлланиш хусусида олий аҳдлашувчи томонлар ўртасида вужудга келиши мумкин бўлган ҳар қандай масалалар икки томонлама тартибда дўстлик, ўзаро ҳурмат ва тушуниш руҳида ҳал этилади.

14-модда

Ушбу Шартнома кучга кирган кундан бошлаб йигирма йил мобайнида амал қилади.

Мазкур муддат тугашидан бир йил аввал Шартноманинг амал қилишини тўхтатиш истагини олий аҳдлашувчи томонларнинг биронтаси билдирмаган тақдирда, ушбу Шартнома навбатдаги беш йилгача кучини сақлаб қолади ва олий аҳдлашувчи томонларнинг бири мазкур беш йиллик муддат тугашидан бир йил аввал унинг амал қилишини тўхтатиш нияти борлиги тўғрисида ёзма равишда огоҳлантирмагунча шу тарзда давом этаверади.

15-модда

Ушбу Шартнома ратификация қилиниши лозим, у ратификация ёрлиқлари Луанда шаҳрида алмаштирилган куни кучга киради.

Ушбу Шартнома икки нусхада, ҳар бири рус ва португал тилларида тузилди, иккала текстнинг кучи бир хил.

1976 йил 8 октябрь куни Москвада тузилди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан	Ангола Халқ Республикаси номидан
Л. БРЕЖНЕВ	А. НЕТО

Ўртоқ А. А. НЕТО нутқи

Ўртоқ Бош секретарь!

Ўртоқ Совет Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Раиси!

Совет Иттифоқи ҳукуматининг аъзолари, ўртоқлар!

Ўртоқлар!

Совет Иттифоқига келиш ва бу ерда совет халқи ҳамда унинг энг муътабар вакиллари дўстлиги ва қардошлиги туйғуларини бевосита ҳис этиш Ангола делегацияси учун ва шахсан мен учун катта шарафдир.

Бизга кўрсатилган шараф беқиёс каттадир, чунки Совет Иттифоқи халқининг революцион тарихи улуғворлигини ва унинг инсоният тарихига ўтказган таъсирини, унинг инсоният каттагина қисмининг социализм йўлидан ривожланишига, дунёдаги барча тараққийпарвар кучларнинг позицияларини мустаҳкамлаш ишига, турли қитъалардаги мазлум халқларни озод қилиш ишига қўшган ҳиссасини биламиз.

Биз совет халқининг намояндалари — Коммунистик партия Марказий Комитетининг, Олий Совет Президиуми ва Совет ҳукуматининг аъзолари сиймосида совет халқини бениҳоя қувонч билан табриклаймиз. Биз совет халқининг шу намояндаларига қардошлик туйғуларимизни ва интернационал бирдамлигимизни изҳор этиб, мурожаат қиламиз. География нуқтаи назаридан олганда, мамлакатларимиз бир-биридан олисда турибди. Аммо бу олислик озодлик курашини давом эттириш, халқларимизнинг идеалларини революцион тарзда рўёбга чиқариш ҳамда ер куррасида социализм қурилиши ва тинчликни мустаҳкамлаш ишида чинакам бирдамлик ўрнатиш учун ўз ўрталарида революцион иттифоқни вужудга келтиришга ҳалақит бермади.

Ангол халқи ва Ангола озодлиги халқ ҳаракати номидан бу ерда ғоят ёқимли вазифани бажо келтириб, ангол халқининг совет халқига нисбатан ишонч ва қалин дўстлик туйғуларини изҳор этаман.

Мен КПСС Марказий Комитетига МПЛА Марказий Комитетининг революцион табрикларини ҳам топшираман. Партияларимиз ўртасидаги қардошлик муносабатлари кўп йиллардан бери мустаҳкамланиб, тобора кўпроқ қалинлашиб бораётганлигини кўриб турибмиз.

Биз мустақилликни қўлга киритиш учун кураш олиб бораётган пайтларда ҳам, ангол партизанлари она диёр бўйлаб неча юз километр йўл босишга мажбур бўлган, мустамлакачиларнинг қўшинлари билан бетма-бет учрашган ёки етарли воситага эга бўлмай, улардан чекинган, аммо барибир мустамлакачи душманнинг ҳарбий, маъмурий ва психологик қўрғонларини бирин-кетин тор-мор эта берган пайтларда ҳам, ангол халқининг қаршилик кўрсатиш базалари мустаҳкамланган дамларда ҳам шундай бўлаверди.

1975 йил 11 ноябрдан кейин, миллий реконструкция йўлида янги марш бошланган пайтда бу нарса айниқса кўпроқ намоён бўлди. Бу йўлда иқтисодий структурани барпо этиш энг муҳим босқичларининг бири бўлди.

Совет ёрдами бизнинг тарихий ривожланишимизда, мустақилликни қўлга киритиш ва мамлакатни реконструкция қилиш ишида бениҳоя муҳим роль ўйнади. Совет Иттифоқи халқлар тарихий ривожининг ҳақли равишда авангардида бораётган, коммунизм қураётган, ҳаммани қойил қолдирувчи революцион йўлдан ўтиб, эндиликда эксплуататорлик жамиятидан социализмга ва пролетар интернационализмини юзага чиқаришга эришган бир пайтда бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас эди. Эндигина социализм қуриш йўлига ўтиш имкониятини олган халқлар Владимир Ильич Ленининг буюк ролини тан олмасликлари мумкин эмас. Владимир Ильич Ленининг таълимоти ҳозир Маркс билан Энгельс ғояларини тегишли социал-географик районларга татбиқан рўёбга чиқариш истагида бўлганларга илҳом бериб турибди.

КПСС шовинизм ва эгоцентризмни кескин рад қилиб, империализмга қарши ва бир халқнинг иккинчи халқни эксплуатация қилишига қарши курашиб ва интернационал бирдамлик сиёсатини муттасил амалга ошира бориб, совет халқининг ва дунёдаги бошқа халқларнинг манфаатларига энг кўп хизмат қиладиган принципларни ҳимоя этишга катта ҳисса қўшди. Анголадаги миллий-озодлик кураши тарихининг турли даврлари — Португалия мустамлакачилигига қарши, португалияликлар ва уларнинг иттифоқчилари ўтказган мустамлака эксплуатациясига қарши дастлабки миллий-озодлик уруши даврида ҳам, шунингдек империализмнинг агентларига қарши, улар орасида алоҳида ажралиб турган қўшни мамлакатлар — Жанубий Африка Республикасига ва мамлакат ичидаги қўғирчоқларга қарши иккинчи уруш вақтида ҳам СССРнинг ана шу сиёсати яққол кўриниб турди. Ана шу кескин тарихий пайтларда ангол халқи совет халқининг жанговар бирдамлигини доимо ҳис этди. Совет халқи ўзининг моддий ресурсларидан ангол халқини озод қилиш учун зарур воситаларни бериб турди. Бизнинг мамлакатимиздаги ўз ҳукмронлигини сақлаб қолишга интилган, аммо тарихан маҳкум этилган кучларни тор-мор қилишда ёрдам бериш учун ангол халқига саноат, қишлоқ хўжалик моллари ва техника воситалари ўз вақтида юбориб турилди.

Биз энг зарур пайтда ўзининг минглаб энг яхши фарзандларини юбориб, ташқи душманлар устидан ғалаба қозонишда ангол халқига ёрдам берган Куба халқидан ҳам миннатдормиз. Куба ва Ангола халқларини тарихий ва этник муштараклик бирлаштириб турибди. Куба халқи — революцион интернационализм туйғуси табиий равишда сингиб кетган халқдир. Ангола, Куба ва Совет Иттифоқининг ривожланиш даражасидаги тафовутга қарамай, социалистик ривожланиш йўли улардаги халқларнинг тақдирини социалистик мамлакатлар учун хос бўлган ягона тақдирга бирлаштириб турибди.

Бизнинг мустақиллигимизни таъминлаш ишига ҳисса қўшиш учун ўз куч-ғайратларини аямаган Африка, Европа ва Осиёнинг прогрессив мамлакатларидан миннатдормиз.

Ҳозирги Ангола Африка жанубида жойлашган ва социализм қуришга аҳд қилган каттакон мамлакатдир. Империализм агентлари мамлакатнинг айрим районларини оккупация қилиб турган пайтларда, жангчиларимизнинг колонналари ҳужум қилиб келаётган душманга қарши жангга отланган пайтлардаёқ ангол халқи ана шу ҳал қилувчи йўлни танлаб олган эди. Биз улуғ социалистик оилага — тарихнинг ҳал қилувчи дамларида ўз жипслигини ва ўз динамизмини сақлаб қола олган оилага мансуб бўлишимиз мумкинлигидан фахрланадиган халқмиз.

Ангол халқи иқтисодий ва социал мувозанатга эришиб ишчилар синфи идеологиясига негизланадиган сиёсий асосни барпо этгунча узоқ йўлни босиб ўтиши лозим.

Луанда шаҳрида халқ ҳокимияти ташкил этилганлиги — халқнинг революцион ва ташкилий ҳаётга қобил эканлигини тасдиқлайдиган тажрибадир. Аммо мутлақо равшанки, реконструкция босқичини ишлаб чиқариш муносабатларини белгилаб берадиган социал структураларни ўзгартирмай туриб ўтаб бўлмайди.

Шу тариқа, мамлакатда хусусий мулкчиликдан давлат мулкчилиги сари ривожланиб борувчи ишлаб чиқариш усулларининг мавжудлиги мустамлакачилик эксплуатацияси системасига нисбатан сезиларли тараққиётни билдиради. Илгари, мустамлакачилик даврида ҳозирги кооператив ҳаракатни ташкил этишнинг иложи йўқ эди.

Ангола Жанубий Африка географик зонасида турибди, айни шу ерда империализм халқларнинг мустақиллигига ва озодлигига йўл қўймасликка уринмоқда. Империализм Африка халқларининг одилона социал системаларни ўрнатиш йўлидан ривожланишига ҳалақит беришга ҳам уринмоқда.

Зимбабве, Намибия ва Жанубий Африка республикаси халқлари Жанубий Родезияда исён уюштирган инглиз мустамлакачилари ёки ҳозир Намибияни босиб олиб, Жанубий Африка республикасидаги африкалик халқни эзаётган Жанубий Африка ирқчилари ғаламислик билан чиқараётган қуролли можаролар азобини доимо тортиб келмоқдалар.

Империализм Африка халқларининг иродасини букиш ва уларнинг ўзлари яшаб турган даврга муносиб социал босқичларга эришишларига йўл қўймаслик, уларнинг территориясини Европа ва Америка капиталистик давлатларининг одатдаги таъсир зоналарига айлантириш мақсадида найранг ишлатишга уринмоқда. Империализм уларнинг революцион руҳини заифлаштиришга ва халқларнинг чинакам озодликка эришиш йўлидаги курашини тўхтатиб қўйишга интилмоқда.

Биз Африка жануби билан коммуникацияларни таъминлаш мақсадида Атлантика океанининг жанубий қисми устидан контроллик ўрнатиш планлари мавжудлигини ҳам унута олмаймиз.

Биз Жанубий Африка республикасининг стратегик муҳим қурол бўлган ядро бомбасини қўлга киритиб олиш режаларини амалга оширишда унга ҳамон ёрдам берилаётганлигини ҳам унута олмаймиз.

Бу ишларнинг ҳаммаси Африка қитъасида империализмнинг базаси бўлиб хизмат қиладиган реакция уясини вужудга келтириш учун қилинмоқда. Мустақил ва суверен мамлакатларга нисбатан тазйиқ ўтказиш билан бирга империалистларча дўқ ҳам қилинмоқда. Шу сиёсат доирасида ошкора ва хатарли бузғунчилик фаолияти олиб борилмоқда. Империализм яратган ва Африка халқларининг ҳаракат бирлигига халақит беришга қаратилган бантустанларнинг тузилишини худди шундай баҳоламоқ керак.

Африкадаги турли мамлакатлар янги мустамлакачилик таъсири остида қолиб келаётганлиги ҳам қитъадаги бузғунчилик ҳаракатининг бошқа бир омилидир.

Аммо биз шунга мутлақо аминмизки, Африка жанубидаги халқлар сиёсий курашнинг олис йўлига кириб олиб, ўзларига тиқиштирилаётган янги мустамлакачиликка йўл қўймасликка муваффақ бўладилар.

Бу ерда биз Хитойнинг хатти-ҳаракатлари тўғрисида гапирмай ўта олмаймиз. Ўзини социалистик деб кўрсатаётган бу мамлакатнинг Анголага нисбатан қилган хатти-ҳаракатлари революцияга қарши курашиш учун империализм кучлари билан бирлашишдан иборат бўлди. Хитойнинг Африкадаги бугунги кунгача тутган йўли — ғайри табиий антисоветизм кўринишидан, халқларнинг манфаатларига қарши қаратилган мутлақо ошкора доимий ҳаракатлардан бошқа нарса эмас. Бироқ, Хитойда ҳали империализм манфаатлари билан боғлиқ бўлган сохта социалистик сиёсатдан халос бўлиб, социализм ва халқлар фаровонлиги учун курашаётган кучлар тарафига ўтиш имконияти бор. Хитой халқи тўғри йўл топа олишига аминмиз.

Ўзининг революцион авангарди — МПЛА раҳбарлигидаги ангол халқи бой улуғ революцион анъаналар соҳиби бўлган хитой халқи билан советларга қарши, Анголага қарши контрреволюцион йўлни ўтказаётган ва ўз халқининг манфаатларига хилоф равишда ҳаракат қилаётган группа ўртасида фарқ борлигини тушунади.

МПЛА ва Ангола халқ республикасининг ҳукумати СССР ва социалистик ҳамдўстлик билан муносабатларни мустаҳкамлашни астойдил истайдилар ҳамда ўзларининг бутун кучларини тинчлик, қуролсизланиш ва барча халқларнинг озодлиги ишига сарфлайдилар.

Ангола қўшилмаган мамлакатлар группасига мансубдир, бинобарин, у бирон бир ҳарбий блокка қўшилиш ниятида эмас. Аммо бундан Ангола социалистик мамлакатлар билан ҳамма соҳалардаги ҳамкорликни эркин ривожлантирмайди, деган маъно келиб чиқмайди. Чунончи, у СССР билан ўз муносабатларида шундай йўл тутмоқда.

Ўртоқлар!

Ангол халқи Африкада социалистик ривожланиш йўлини танлаб олган халқларнинг бири эканлиги билан фахрланади. Ангол халқи СССР билан ҳамкорлик ва дўстлик алоқаларини мустаҳкамламай тура олмайдиган халқдир.

Ангол халқи ўз мамлакатидаги ички ва халқаро аҳволдан келиб чиқадиган хусусиятларни ҳисобга олиб, социализм қуриш йўлидан қатъият билан бораверади. Биз ана шу бош йўлга асосланиб, мамлакатимизни халқ озодлигига асосланадиган мустақилликка эриштирадиган, бутун куч-қувватни тараққиёт ва интернационализм ишига, ўз интернационал бурчини бажаришга батамом сарфлаш имконятини вужудга келтирадиган йўлдан муттасил бораверамиз.

Кураш давом этмоқда!

Ғалаба — муқаррар!

Ўртоқлар, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоларининг сиҳат-саломатлиги учун, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг раҳбари ўртоқ Л. И. Брежневнинг сиҳат-саломатлиги учун, совет халқи муваффақиятлари учун, халқларимиз ўртасидаги дўстликнинг барқарорлиги ва мустаҳкамлиги учун қадаҳ кўтаришга ижозат бергайсиз.

* * *

Л. И. Брежнев билан А. А. Нето ўртокларнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва давомли қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди.

Зиёфат самимий вазиятда ўтди. (ТАСС).

ДЎСТЛИК МИТИНГИ

Владимир Ильич номли Москва электр механика заводининг коллективи 8 октябрь куни Ангола Озодлиги халқ ҳаракатининг Раиси, Ангола Халқ Республикасининг Президенти ўртоқ Антонио Агостиньо Нетони, Ангола Халқ Республикаси партия-давлат делегациясининг аъзоларини қизғин ва самимий кутиб олди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев ,бошқа расмий кишилар меҳмонлар билан бирга келишди.

Заводнинг Улуғ Ватан уруши йилларида ҳалок бўлган ходимлари шарафига ўрнатилган ёдгорлик ёнида ўртоқ А. А. Нето, делегация аъзолари гитлерчи фашистларга қарши курашда ҳалок бўлган ильиччиларнинг хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб эҳтиром билан эсладилар.

Цехлардан бирида кўп кишилик митинг бўлиб ўтди.

— Коммунистик партия ва мамлакатимизнинг халқи, деб таъкидлади слесарь К. И. Сахаров, — курашаётган Ангола ватанпарварлари билан ҳамиша бирдам бўлиб келдилар. Ангола халқининг эришган ғалабаларини империализм кучлари ва реакциядан ҳимоя қилиш учун Ангола республикаси қонуний ҳукуматининг илтимосига биноан бу мамлакатга Совет Иттифоқи сиёсий ва иқтисодий ёрдам ва мадад берганлиги билан биз фахрланамиз.

ВЛКСМ завод комитетининг аъзоси, оператор Н. В. Баркова ўз нутқида Ленин комсомоли, барча совет ёшлари Ангола ватанпарварларининг ҳаққоний ишини оғишмай ёқлаб келдилар ва ёқламоқдалар деди.

— Совет жамоатчилигининг вакиллари СССР билан Ангола Халқ Республикаси халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини чуқурлаштириш ҳамда мустаҳкамлаш манфаатлари йўлида Ангола жамоатчилиги билан алоқаларни янада кенгайтиришга интилиб, — деди СССР Фанлар академияси Африка институти директорининг ўринбосари, Африка халқлари билан дўстлик совет уюшмаси правленеси раисининг ўринбосари Л. В. Гончаров, — «СССР — Ангола» дўстлик жамиятини тузишга қарор қилдилар. Совет кишилари бу жамиятнинг тузилиши Совет ва Ангола халқларининг янада яқинлашувига хизмат қилади, деб ишонадилар.

Митингда тўпланганлар томонидан қизғин кутиб олинган ўртоқ А. А. Нето нутқ сўзлади.

Сизлар билан, Совет Иттифоқи ишчилар синфининг муносиб намояндалари билан учрашиш биз учун катта шарафдир, деди у. Бу заводда шундай воқеалар рўй берганки, бу воқеалар мамлакатингизда революцион жараённинг ривожланиши учун катта аҳамиятга молик бўлган. В. И. Ленин шу ерда нутқ сўзлаган, нацист галаларидан совет ватанини ҳимоя қилиш учун ишчилар худди шу ердан жўнаб кетишган.

Меҳнаткашлар ҳозир ҳам курашнинг олдинги маррасида бормоқдалар. Улар КПСС XXV съезди қўйган вазифаларни муваффақиятли амалга оширмоқдалар. Биз ҳозир Совет Иттифоқи улуғ ишчилар синфи энг яхши намояндалари билан учрашаётганлигимиз билан фахрланамиз.

Орадан бир ойдан сал кўпроқ вақт ўтгач мамлакатимиз ҳам ўзининг бир йиллигини нишонлайди. Бу — мамлакатимиз ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик ва бирдамлик байрами ҳам бўлади! Биз Совет Иттифоқининг, Куба ва бошқа социалистик мамлакатларнинг ёрдами бўлмаганида мамлакатимизнинг империализм кучлари устидан ғалаба қозониши анча мураккаб бўлишлигини яхши биламиз.

Чинакам мустақилликка эришиш учун Ангола Халқ Республикаси ҳали катта йўлни босиб ўтиши керак. Ангола ҳали иқтисодий мустақилликни таъминлаши керак.

Биз Анголада одамни одам эксплуатация қилишни абадий йўқотилишига эришамиз. Бунинг маъноси шуки, биз ватанимизни социалистик йўлдан олиб борамиз.

Бизнинг муштарак бурчимиз — анголаликлар ва совет кишиларининг бурчи мамлакатларимиз ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашдан иборатдир! Биз бу дўстлик янада муваффақиятли ривожланишига аминмиз.

Ўртоқ А. А. Нето Совет Иттифоқи Коммунистик партияси шарафига халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик шарафига, совет халқи билан Ангола Халқ Республикаси шарафига табрик сўзларини изҳор этади.

Ўртоқ А. А. Нетонинг нутқи зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан бир неча марта бўлиниб турди.

Заводдаги митинг Совет Иттифоқи билан Ангола Халқ Республикаси ўртасидаги бузилмас дўстлик, қардошларча ҳамкорликнинг ёрқин намойишига айланиб кетди. (ТАСС).

„ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИГА

Республикамиз областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 8 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Умумий планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — шу жумладан машинада, тўртинчи устун — мавсум бошидан буён тайёрланган пахта; бешинчи устун—шу жумладан машинада.

Тошкент	1,54	1,76	88,87	101,03
Андижон	0,73	0,69	78,89	76,49
Сурхондарё	1,96	2,54	73,92	81,15
Бухоро	1,63	2,37	66,74	56,43
Қашқадарё	2,02	2,39	66,33	56,86
Наманган	1,05	1,09	66,17	67,95
Фарғона	0,85	1,01	63,70	32,79
Жиззах	3,19	3,96	61,47	67,18
ҚҚАССР	2,23	2,24	59,16	41,86
Сирдарё	4,22	5,39	54,20	66,75
Хоразм	1,58	1,77	50,22	32,29
Самарқанд	4,01	4,34	49,68	40,27
Республика бўйича:	1,97	2,47	65,46	60,62
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Наманган	1,14	—	55,16	—
Сурхондарё	2,20	—	50,83	—
Қашқадарё	1,55	—	40,20	—
Бухоро	1,36	—	32,51	—
Республика бўйича:	1,95	—	46,89	—

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ТАИЛАНДДА ТЎНТАРИШДАН КЕЙИН

ТОКИО, 7 октябрь. (ТАСС). Бу ерда олинаётган хабарларга қараганда, Таиландда ҳокимиятни ўз қўлига олган ҳарбий хунта барча сиёсий партияларни тарқатиб юборди. Ҳарбий диктатура вақтидаёқ қабул қилинган антикоммунистик қонунларни бузган ҳар бир киши отиб ташланади, деб эълон қилинди.

Миллий ислоҳот кенгаши деб аталган кенгашга кирган учтагина ҳарбийнинг номи ҳозирча маълум холос. Шулардан бири антикоммунистик қарашлари ва Америкага тарафдорлиги билан бу ерда машҳур бўлган адмирал Сангад Чалорьюдир. У тўнтаришдан бир кун илгари мудофаа министри қилиб тайинланган эди; ҳозир «бутун мамлакатнинг хавфсизлигини таъминлаш» ишини бошқараётган ҳарбий ҳаво кучларининг маршали Камол Течатунгка ва Бангкокда «хавфсизликни» таъминлаш вазифаси топширилган қуруқликдаги кучларнинг қўмондони генерал Черм Нанахоридир.

Бугун Таиландда битта ҳам газета чиққани йўқ. Газеталарни нашр этишга берилган лицензиялар бекор қилинди. Янги лицензияларни берадиган комитет тузилиб, унга ўта ўнг «Сианг пуанг чон» газетасининг собиқ муҳаррири бошчилик қилмоқда. Цензура комитети таъсис этилди. Бу комитетга ўнг лагернинг кўзга кўринган арбобларидан бири антикоммунистик мақолалар билан матбуотда тез-тез чиқиб турган аёл раҳбар қилиб қўйилган.

Маҳаллий журналистика доираларида тўнтаришга Марказий разведка бошқармаси билан яқиндан алоқада бўлган собиқ ҳарбий диктатор Таном Киттикачон ва бошқа арбобларнинг бевосита дахли бор, деган фикр айтилмоқда.

Таиландда ҳозир одамларни ёппасига қамоққа олиш бошланди. Жумладан, уч мингдан зиёдроқ студент — тараққийпарвар миллий студентлар марказининг аъзолари қамоққа олинганлиги эълон қилинди.

Кеча полиция ва ўта сўл ташкилотлардан бўлган гангандалар Тамассат университетининг студентларидан ғоят шафқатсизлик билан ўч олдилар. Ур-йиқит уч соатдан кўпроқ давом этди. Университет территориясидан гранаталар портлатилганлиги ва автоматлардан ўқ узилганлиги эшитилиб турди. Полиция студентларни ёппасига отиб ташлайверди. Бир қанча кишини ҳеч қандай сўроқ қилинмасдан ўлдирилди. Уларнинг мурдалари шу ердаёқ гулханларда куйдириб ташланди. Яқин атрофдаги паркдаги дарахтларга студентлардан уч киши осиб қўйилди.

ТОКИО, 8 октябрь. (ТАСС). Таиланддаги ҳарбий тўнтаришни Жанубий Корея қўғирчоқ режими табриклади. Сеул ички ишлар министрлигининг вакили Таиланддаги янги режим Америкага тарафдор ва антикоммунистик сиёсати ўтказади ва «шу туфайли Жанубий Корея билан Таиланд ўртасидаги муносабатлар мустаҳкам негизга қўйилади», деб ишонч билдирди.

МЕҲНАТ ВА ПОЭЗИЯ БИРЛИГИ

Москвалик жамоатчи мухбиримиз Тамара Покришкина РСФСР адабиёти ва санъати кунларида қатнашмоқ учун Тошкентга йўл олаётган атоқли ёзувчи Сергей Михалков билан учрашиб, ундан қуйидаги интервьюни олди.

Сўз — Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофоти лауреати С. МИХАЛКОВга:

Россия санъати ва адабиётининг дўстлик ва қардошлик байрами ўзбек тупроғида ўн кун мобайнида кенг одимлайди. Ишчи коллективларида, пахтазорларда, маданият уйлари ва кутубхоналарда, театр ва концерт залларида ёзувчилар билан китобхонлар, актёрлар ва томошабинлар ўртасидаги муштаракликдан дарак берувчи илҳомбахш сўзлар янграйди, бу учрашувлар халқимизнинг кундалик қаҳрамонона меҳнати бадиий ижодкорлик билан чамбарчас иттифоқда эканини ифодаловчи намойишга айланиб кетади.

Бепоён Советлар мамлакатининг кўпгина республикалари, ўлка ва областларида ўтказилган совет адабиёти кунларини олинг. Бу тадбирлар ниҳоятда оммавийлиги билан ажралиб туради ва ҳозирги замон шароитида ёзувчи билан китобхон муносабатидаги мавжуд хусусиятларни, ижодкор билан ўқувчи ўртасида ижтимоий ва эстетик манфаат ва интилишларда бирлик ва муштараклик мавжудлигини кўрсатади.

Гапнинг рости, Тошкентда бўладиган учрашувни жуда ҳаяжон билан кутдим. Шу аснода Ўзбекистонга 1960 йил илк марта борганим ёдимга тушди. Завод ва қурилиш, совхоз, колхоз ва институт коллективлари вакиллари билан самимий суҳбатлар ҳали-ҳали эсимда. Ўша сафар таассуротида шуни ишонч билан айтаманки, бу галги учрашувимиз ҳам ўшандагидек байрамона ва мазмундор бўлади. Меҳнат ва поэзиянинг бу хилдаги бирлиги, адиблар билан меҳнаткашлар ўртасидаги бундай мазмундор мулоқот етук социалистик жамият шароитидагина шаклланиши мумкин бўлган воқеадир.

Буларнинг ҳаммаси совет халқи деб аталмиш янги тарихий бирликни ташкил этувчи кўпгина халқлар маданиятининг демократик анъаналари тараққиёти самараси, ленинча маданий революция программасини амалга ошириш натижаси, социалистик жамиятнинг капиталистик жамиятдан тубдан устун эканлигининг қонуний ифодасидир. Мамлакатимизда қарор топган янги типдаги маданият — социалистик маданият бошқа халқлар бунёдкорлик меҳнатлари ва ҳаракатлари учун маёқ бўлиб қолди.

Кейинги йилларда адабиёт ва санъатнинг ижтимоий роли янада яққолроқ сезилиб қолди, совет турмуш тарзининг муқаррар ифодачиси сифатидаги аҳамияти ошди. КПСС XXV съездига қилинган Ҳисобот докладида бу ҳол шундай ифодаланди: «Санъатни ҳаётий билимлар билан бойитишдан иборат жонли жараён давом этмоқда ва иккинчи томондан, кўп миллионли меҳнаткашлар оммаси маданият хазиналаридан тобора кўпроқ баҳраманд бўлмоқда».

Шунга ишончим комилки, сўз усталари, рассом ва актёрларнинг Ўзбекистонда бўлиши ҳаммамизни иккала томонлама маънавий бойишимизга хизмат қилади ва адибларимизга ўз ишларига қайси нуқтаи назардан қараш зарурлигини янада чуқуррок ҳис этишга имкон беради.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● **МАДРИД.** Бу ерда Совет — Испания қўшма савдо комиссияси ўз ишини бошлади.

Ҳар иккала томон 1975 йилдаги ва шу йилнинг биринчи ярмидаги савдо-сотиқ ҳамкорлиги якунларини муҳокама қиладилар, шунингдек ҳар икки мамлакат ўртасида савдо-сотиқ соҳасидаги ҳамкорликни янада кенгайтириш имкониятларини ўрганиб чиқадилар.

● **БОНН.** Нюренберг жамоатчилиги йиғилишининг қатнашчилари антикоммунизм сиёсатини кескин қораладилар. Бу йиғилиш немис тинчлик иттифоқи ташаббуси билан ўтказилди. (ТАСС).

ТЕРИМДА СИФАТ ВА СУРЪАТ БЎЛСИН!

МАШЪАЛ ХЎЖАЛИК МАРРАГА ЕТДИ

АНДИЖОН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Машҳур пахтакор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турдихон Сатторова раислик қилаётган «Пахтакор» колхози Балиқчи районида биринчи бўлиб пахта тайёрлаш йиллик халқ хўжалик планини бажарди. План ўн икки иш кунида тўлди, давлатга 2930 тонна «оқ олтин» етказиб берилди. 863 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 34 центнердан ҳосил олинди. Топширилган пахтанинг 70 проценти бункерлардан тўкилди. Колхозда машина терими плани 137 процент бажарилди.

Таниқли пахтакор, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Ширмонхон Саломова бошлиқ бригада пахта планини уч иш кунида уддалаб, колхоз пахтакорлари эришган улкан ғалабага муносиб ҳисса қўшди. Илғор бригада азаматлари ҳозирнинг ўзидаёқ 70 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан ҳосил йиғиб олдилар. Абдураҳмон Толипов, Абдуғани Ҳабибуллаев, Бекмирза Холмирзаев бошлиқ бригадаларда ҳар гектар ердан 35-37 центнердан хирмон кўтарилди.

Ҳакимжон Толипов, Келдибой Мансуров, Қурбонали Болтабоев сингари механик-ҳайдовчиларнинг ҳар бири бугунгача 200-250 тоннадан пахта териб беришди.

Бу йил ҳосилдорликни гектар бошига 45 центнерданга етказиш учун курашаётган машъал хўжалик пахтакорлари Андижоннинг 605 минг тонналик улкан хирмонига яна 850 тонна «оқ олтин» тўкишга аҳду паймон қилдилар. Ҳозир колхоз далаларида терим қизғин давом этяпти. 11 та «зангори кема» гуриллаб ишлаб турибди.

А. ҚУРОНБОЕВ.

НАВБАТ—МАЖБУРИЯТГА

Бу йил она-Ватанга 3300 тонна аъло сифатли пахта етказиб беришга қарор қилган Наманган районидаги Свердлов номли колхоз механизаторлари пахта йиғим-теримида пешқадамлик қилишяпти. Бир томондан техника жиловкорлари, бир томондан кўпминг килограммчи чевар теримчилар улкан хирмоннинг тезда тикланишини таъминлашяпти. Хўжалик ҳар куни йиллик планнинг 4-5 проценти миқдорида пахта тайёрламоқда. Социалистик мусобақада ғолибликни қўлдан бермаётган бир қатор бригадалар йиллик планни аллақачон бажариб қўйиб, социалистик мажбурият ҳисобига пахта тайёрламоқда. Иброҳимжон Иномов бошлиқ бригада заршунослари 60 гектар адир ерларнинг ҳар гектаридан 27 центнердан хирмон кўтаришди. Қабул пунктларига 160 тонна пахта топширишди. Ҳосилнинг ҳаммаси юқори сортларга топширилди. 108 тонна пахта эса уруғлик учун қабул қилинди.

Колхозда йиғим-теримни қисқа муддатларда ўтказиш, мавсумда қатнашаётган теримчи, механизатор, шофер ва тележкачиларни рағбатлантириш ишлари яхши ташкил қилинган. А. Ваҳобов, Н. Холматов, Л. Одинаев бошлиқ бригадалар мусобақада ғолиб чиқиб, социалистик мажбуриятларини ҳам бажариб қўйишди. Колхоз механизаторларининг одимлари ҳам чаққи эмас. Ҳ. Набиев, Ҳ. Маллабоев сингари «зангори кема» капитанларининг ҳозиргача терган пахтаси 100-120 тоннадан ошиб кетди. Хўжаликда бундай зарбдор механик-ҳайдовчилар кўп.

М. МИРЗААБДУЛЛАЕВ.

ЗАФАР САТРЛАРИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Шу йил баҳорда Ғузор районидаги Шерали даштида «Дружба» совхози ташкил этилган эди. Совхоз меҳнаткашлари асосан ғаллачилик билан шуғулланадилар. Айни пайтда 130 гектар майдонга чигит қадаб, деҳқончилик қилган эдилар. Улар далаларда баракали меҳнат қилдилар. Натижада мўл ҳосил етиштирилди. Ҳозиргача совхоз пахтакорлари гектаридан 24 центнердан дурдона йиғиб олиб, йиллик планни ошириб бажардилар. Ҳали далаларда ҳосил кўп. Совхоз деҳқонлари ҳосилдорликни гектарига 40 центнерга етказиш учун ғайрат билан меҳнат қиляптилар.

* * *

Шаҳрисабз районидаги «Ўзбекистон» колхози механизаторлари областда биринчи бўлиб машина терими планини бажардилар. Совхоз механик-ҳайдовчилари бункерлардан 1 минг тоннага яқин пахта тўкдилар. Бу ўтган йилдагидан 700 тонна кўпдир. Кенжа Муҳаммадиев, Ботир Халилов, Норбобо Назаров каби механизаторлар шу кунгача 140-150 тоннадан пахта тердилар. Совхоз «пўлат от» суворийлари мавсум охиригача яна 700 тоннадан зиёд «оқ олтин» териб беришга аҳд қилдилар.

* * *

Нарпай районидаги Ислом шоир номидаги совхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдулла Туропов етакчилик қилаётган 4-бўлими заршунослари зафар қучдилар. Улкан хирмонга 1400 тонна «оқ олтин» тўкилди. Усмон Мамадиёров, Тошпўлат Эргашев, Холмат Жалилов, Исмат Раҳмонов, Абдураззоқ Норқулов, Рустам Бобораҗабов сингари механизаторлар ўз агрегатлари билан 90-210 тоннадан «оқ олтин» тўкиб, хирмонга барака киритдилар.

* * *

Ульянов районидаги Жданов номли совхознинг Н. Равшанов раҳбарлик қилаётган бўлими баҳодирлари ғалаба рапортига имзо чекдилар. 500 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 24 центнердан пахта йиғиб-териб олинди. Йиллик план биринчи теримнинг ўзидаёқ ошириб адо этилди. Планнинг бажарилишига Отаниёз Ҳошимов, Омон Эрдонов, Шодн Номозов, Шерқул Ирисов, Отамурод Дўлобов каби механик-ҳайдовчилар катта ҳисса қўшдилар. Бўлим пахтакорлари ҳосилдорликни 40 центнерга етказиш учун социалистик мусобақани кун сайин кучайтирмоқдалар.

ҲАММА ҲОСИЛНИ ЎЗ КУЧИМИЗ БИЛАН ЙИҒИБ-ТЕРИБ ОЛАМИЗ

АҲДИМИЗ ҚАТЪИЙ

Ленин орденли совхозимиз меҳнаткашлари 3550 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил олиш учун йил бошиданоқ пухта замин яратиб келдилар. Эндиги вазифаларимиз ҳосилнинг деярли ҳаммасини биринчи сортларга топширишдан, иқтисодий самарадорликни кескин кўтаришдан иборат бўлмоқда. Бунда ўтган йиллар тажрибалари жуда қўл келяпти. Агар 1971 йилда ялпи ҳосилнинг 53 проценти машиналар ёрдамида терилган бўлса, 1975 йилга келиб бу кўрсаткич 80 процентни ташкил этди. Съездлар йилида ҳам пахтачиликда асосий ишларни техника зиммасига юкладик. Эрта баҳордан то йиғим-терим бошлангунгача бўлган агротехника тадбирларини амалга оширишда машиналар қудратига таяниб иш кўрдик. Бу йил эса ялпи ҳосилнинг 90 проценти «зангори кема»лар ёрдамида саранжом-саришта қилинади.

Далаларимизда 83 та терим машинаси кеча-кундуз ишлатиляпти. Терим агрегатларининг иш унуми ошириляпти. Ҳар бир агрегат билан бир кунда ўртача 9—10 тоннадан пахта терилмоқда. Ҳар куни Ватан хазинасига 800—900 тонна «оқ олтин» етказиб беriляпти. Биринчи терим ҳисобидан 75 процент миқдорида пахта тайёрладик.

Шу кунларда йиллик планни бажарганликлари ҳақидаги ғалаба рапортларига имзо чекаётган бригадалар сони кўпайиб бормоқда. Октябрь Революцияси, Меҳнат Қизил Байроқ ва «Ҳурмат Белгиси» орденлари кавалери Худойқул Ҳамроев бошлиқ бригада аъзолари мавжуд 80 гектарнинг ҳар гектаридан 43 центнердан ҳосил олиб, пахта тайёрлаш планини ошириб адо этдилар. Бригада даласида ҳали ҳосил чўғи баланд. Марра — ҳар гектар бошига ҳосилдорликни 60 центнерга етказиш. Олломурод Оқбўтаев, Турди Саидов, Нурали Зоиров, Тўйли Мирзақулов, Қудрат Самадов, Суюн Ражабов, Бойқул Магатов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ҳам социалистик мажбурият ҳисобига пахта тайёрланяпти. Совхоздаги 54 та бригададан 8 тасида 60 центнер учун кураш кетяпти. Менгкобил Шодиев, Чоршанби Мирзаев, Болта Ортиков, Абдулла Каримов ўртоқлар етакчи бўлган комплекс механизациялашган бригадаларда ялпи ҳосилнинг ҳаммасини машиналар кучи билан йиғиб-териб олиш учун сафарбарлик эълон қилинган.

Мўл-кўл пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш машиналар зиммасида экан, намунали техника хизмати кўрсатиш ҳам муҳим роль ўйнашини чуқур ҳис этамиз. Совхоз марказий ремонт устахонаси ва унинг қошидаги махсус ремонтчи слесарларнинг кеча-кундуз ишлаши ташкил этилган. Кўчма устахоналарга, совхоз бош мутахассисларининг енгил машиналарига, марказий диспетчерлик пунктига ва пахта штабларига рация алоқалари ўрнатилган. Қайси машина қайси пайкал бошида техника хизматига эҳтиёж сезса, механизаторлар механик ва слесарларга ҳаво алоқаси воситасида хабар қиладилар, зарур ёрдамни сўрайдилар. Уларнинг талаби зудлик билан қондирилади. Терим машиналарининг, ҳатто, бирор соат бекор туриб қолишига йўл қўйилмайди. Ёқилғи, эҳтиёт қисмлар ўз вақтида етказилмоқда. Механизаторларга, ёрдамчи техника воситаларини бошқарувчиларга ҳар куни икки маҳал бепул иссиқ овқат, сут, қатиқ беришни йўлга қўйганмиз. Дала шийпонларида, қизил бурчакларда радио, телевизор, холодильник ва бошқа етарли юмшоқ ва қаттиқ инвентарлар бор. Бундай шарт-шароитларнинг яратилиши иш унумининг ошишига таъсир кўрсатяпти. Илғор бўлимлар, бригадалар, механизаторлар ўртасидаги мусобақа шартларининг бажарилиши ҳар беш кунда якунланяпти. Энг яхши кўрсаткичга эришаётганлар ҳар тарафлама рағбатлантирилмоқда.

Шунингдек, пахта ифлослиги 10 процентдан ошмаса, ҳар тонна пахтамиз учун давлатдан 15 сўмдан қўшимча мукофот берилиши механизаторларимизни янада масъулият билан ишлашга ундамоқда. Ўтган йили совхоз шу ҳисобдан 80 минг сўм фойда кўрган, бу маблағнинг 50 проценти механизаторлар ва ёрдамчи техника воситаларини бошқарувчиларга қўшимча иш ҳақи тариқасида тақсимланган эди. Бу йил эса шундай йўл билан 130 минг сўм мукофот пули олиш имконияти бор.

Белгиланган тадбирларда давлатга камида 2000 тонна уруғлик пахта етказиб бериш алоҳида қайд этилади. Бу эса совхозимизда бир группа ишчи кучини пахта теримига жалб қилишни талаб этмоқда. Жами қўл билан терилган пахта шу кунгача 2400 тоннадан ошди.

Совхозимиз коллективи Учқўрғон ва Юқори Чирчиқ районлари пахтакорларининг ҳамма ҳосилни ўз кучимиз билан йиғиб-териб оламиз деган ташаббусига якдиллик билан қўшилди. Шу мақсадда тўкилган пахтани терадиган, кўсак узадиган, кўрак чувийдиган агрегатлар шай қилиб қўйилган. Уларнинг ҳаммаси кеча-кундуз ишлайди. Йўлларга, дала бошларига, хирмон жойларга ва бошқа ерларга тўкилган пахталарнинг нобуд бўлмаслигига чоралар кўриляпти.

Бизнинг аҳдимиз — миқдорни ошириш ва сифатни кўтариш билан республикамизнинг 5 миллион 300 минг тонналик улкан хирмонига муносиб ҳисса қўшиш, съездлар йилини ёруғ юз билан якунлашдан иборатдир.

Карим УМАРОВ,
Денов районидаги «Ҳазорбоғ» совхози директори, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

ТЕРИМ ИЛҒОРЛАРИ

Қорақалпоғистон Автоном Республикаси. Тўрткўл районидаги Димитров номли колхознинг Искандар Оллоберганов бошчилигидаги бригада аъзолари Элликқалъа массивида янги ўзлаштирилган 60 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 55 центнердан хирмон кўтаришга ҳаракат қилишяпти.

Фарғона области. Ленинград районидаги Ҳамза номли совхознинг 4-бўлими 2-бригадаси илғор теримчиси Венера Умарова шу кунгача 5 тоннага яқин «оқ олтин» териб берди. У мавсум охиригача 13 тонна пахта териш мажбуриятини олган.

Суратларда: илғор бригада бошлиғи И. Оллоберганов ҳамда чевар теримчи В. Умарова ўртоқлар.

О. Кузьмин, А. Лихвар (ЎзТАГ) ҳамда Г. Ёқубов фотолари.

Ёзувчи ён дафтаридан

ИМТИҲОН

2.

ОДАМ ҚЎЛИ ГУЛ деган иборанинг моҳияти гиёҳ унмаган қумлоқлар, ачима чалчиқлар ўрнида яшиллик олами бунёд бўлганини кўрганингизда очилади.

Бу ерда қаёққа қараманг, ҳарқалай, кўкат кўрасиз: ер остида чайқалиб турувчи, ўзгача ёғду кўзга ором беради. Ғўза туплари Қўштепа ғўзаларидек дуркун бўлмаса-да, ҳали қумлар ҳуружи тўхтамаган чўл жойнинг ўзига яраша бўйи, кўсаклари бор. Мана, олдингилари очилишибди. Чўлнинг инсон меҳнати эвазига қайтарган оппоқ дурдонаси жовдираб турибди.

Аҳмаджон машинада тик туриб олган, етиштирилган дур чўғини тахминлаб борарди. Айрим пайкалларда ғўза билан бир қаторда оқжўхори ўсиб бош тортибди. Омонов кулиб сўради:

— Янги усулми бу?

Сотиболди полвон изоҳ берди:

— Шу участкада икки-уч карта бизни ортиқ қийнади: униб чиққан ғўзаларни қум босиб қолаверди, қайта экавериб чарчадик. Ахири, омон қолган ғўзалар орасига жўхори экиб юбордик. Аммо бу тажрибадан ютқазмадик: жўхорининг жони қаттиқ бўларкан. Бугун қумласа, эртага бўй чўзиб кўринаверади, ишонсангиз ғўзани асради...

— Тақа бўлсину сут берсин, — гапга аралашди директор. — Бу тажрибадан муддао шу. Демоқчиманки, нима бўлса ҳам кўкарсин, илдиз отсин. Булар соз тупроқ ҳосил қилади. Шоли, жавдар, беда экиб кўраётибмиз. Ҳаммасидан ҳам шоли билан бедадан наф катта: соз тупроқни тез ҳосил қилади.

— Беда қумга бўй бермас экан, Аҳмаджон ака, — ўз гапини улади полвон, — этак картанинг анча жойи серқум эди, тағин йирик, кўк қум денг. Таваккалига беда уруғи билан арпани аралаштириб сочиб қўйдим. Яхши кўклади. Бу йил кузда бу карталарнинг ҳаммасини беда қиламиз.

Машина асфальтланган дала йўлида ғизиллаб борарди. Йўлнинг икки ёқаси экинзор: пахта очилибди, жўхори, шоли бош тортибди.

Икки-уч киши полизда қовун-тарвуз узяпти. Кўп хонали катта шийпон олдида ёш болалар югуришиб юрибди; тол тагида беланчак тебранаётибди. Ичкаридан аёл киши ва бир чол чиқди, тушиб салқинлашга, чўл қовунидан тановул қилишга таклиф этишди.

— Мамадали аканинг бригадаси Абдуманноп Шаропов бўлимига қарайди, — деб уқтирди полвон менга.

Мамадалини танийман, асли бувайдалик. Фарғона водийсининг шуҳратли механизаторлари сулоласидан. Дадаси Худойқул Калинин номли колхознинг эътиборли пенсионер мўйсафидларидан. Тракторга ишқибозлик Мамадалига дадасидан юққан, болалигида, мактабда ўқиб юрганида оз-моз миниб, кейин ўрганиб кетди, шу бўйи ёз-қиш трактордан тушмади.

Колхозда машиналашган йирик бригаданинг бошлиғи эди. Коммунист бригадир чўлда ишлашни ихтиёр қилди. Ўз юрагининг амри билан. Мана икки йил бўлаётибдики, Худойқулов шу ерда, Навбаҳорнинг Қизилтепа мавзеида...

Ҳам Норин дарёси сувини икки йил кутди, яна кутишга ортиқ тоқат қолмаган, тез сув бостирилмаса, ерларни қайта текислаш зарурати туғила бошлаган эди. Сув қуйилганда аён бўлди: каналнинг белидан буёғига уч куб метр сув ҳам ортиқлик қилди.

Канал бўйида оғир оқаётган сувга тикилиб бораётиб, Аҳмаджоннинг эсига салкам тўрт йил бурун бўлиб ўтган бир гап келди: ўшанда қиш фасли эди. Область раҳбарларидан бири:

— Тан олишмаса бошқа гап эди. Йўқ, тан олишади, бу хато бизники, болалар бепарволик қилишибди, кўрмай қолибмиз, хотирингиз жам бўлсин, шўр ювиш бошлангунча нормадаги сув бемалол оқадиган қилиб тузатамиз, дейишади. Куз ўтади, бошқа важ топишади. Икки йилдирки, улар бизни ваъда билан суғориб келмоқдалар. Орқаларига қайрилиб қарашга бўйинлари ёр бермаяпти. Инсофни кейинроқ муҳокама қиламиз, ҳозирча яна бир гапни айтинг...

— Мана бу бошқа гап, — деб юборди Аҳмаджон. У ҳийладан бери манзарадан кўз узмай, жим келарди: — Худойқулов бу ерга томир отибди, чуқур томир. Биласизларми, — у туйқусдан завқланиб кетган эди: — тағин уч-тўрт йил ўтади, мана шу ерда қишлоқ вужудга келади. Канал соҳилида, кўча ёқасида. Бунинг пойдеворини ҳозирдан Худойқулов қўйибди. Мана ҳозир хаёлга келди, бора-бора ҳамма бўлимларнинг ҳам ўз қишлоғи бўлади. Бу эртанинг гапи. Лекин эртанинг тақдирини, чопқиллаб юрган бу болалар эртасининг тақдирини ҳал қиладиган бошқа гап бор. Бу ернинг меҳнатига дош бераётган деҳқонлар, ўзларининг обод қишлоқларини, заҳмати кам ерларини ташлаб келган шу Худойқуловлар, шу Ҳалима, Исоқ Ҳайитов каби кўп кишилар дунё орқалаб кетишга келганлари йўқ. Улар бу ернинг пешанасига битган бало — шўрни ювиб йўқотишни, қумни тупроққа сингдириб юборишни, бу ерга макон қуришни ўйлайдилар. Бунинг учун эса, муқим оқадиган оқ сув, минералларга бой сув керак. Сувни муқим қиладиган асос эса барқарор ариқ. Аммо шу ишимиз чала, хом. Ишдаги шу чалачилик касалига қарши курашмасак, мана бу болакайлар истиқболига зомин бўламиз. Бугун шуни ўйлаб қолдим. Буни сиз ҳам кўздан бир ўтказиб қўйинг, Абдимўмин Омонович.

* * *

«Навбаҳор» каналининг узунлиги етмиш километрдан ошиқ, Навбаҳор шаҳридан ўтиб, Қўштепа мавзеига бориши керак. Саккиз кубометр сувга мўлжалланган. Лойиҳада шундай. Аммо канал оёғи ҳали шаҳарга етиб келгани йўқ. Каналнинг ярмига ҳам бетон ётқизиб цементланмаган. Аммо пудратчи ташкилот — «Водстройтрест» ўтган йили қишда каналга сув очиб беришга мажбур бўлди. Чунки, ўзлаштирилган ерлар бусиз «уч-тўрт ой ичида канални битказдириб берамиз, сув боғлаймиз», деб ишонтирди. Аҳмаджон республика телевидениесининг Навбаҳорга бағишланган эшиттиришида бу гапни айтиб юборди, баҳорда оқ сувга ишониб чигит ҳам экилди, сув эса йўқ эди. Экилган экин шўрда куйиб, иссиқда қовжираб қолди. Ўша раҳбарнинг ёлғон гапига ишониб, у қаттиқ панд еди, эсига тушса, ҳали-ҳали вужудини тер босади.

— Чалачилик шу каналдан бошланган эди, — деди директор. — Ўшандан бери гоҳ у еридан, гоҳ бу еридан уриб кетади. Йиртиқ ямаб кун ўтяпти...

— Ёз киргунча, экин сув талаб бўлгунча канални бетонлаб, икки қиррасини кўтарамиз, дейишувди, — гап қўшди Сотиболди.

— Юз ёлғондан бир ёлғон, — деди Аҳмаджон. У асабини босиб олиш учунми, иягини бош бармоғи билан тинмай ишқаларди: — чала иш бир-икки ариқда бўлса майли-ку, кўпчилиги шунақа. Нариги йўлга юргиз-чи, Отажон.

Оғзи канал бошидан, Қизилтепадан очилган тик ариқ бўйлаб юрилди. Ариқнинг бир-икки жойида лаби цемент билан бир метрча кўтариб шувалган. Аҳмаджон изоҳ берди: тузатишга белги қўйиб кетишган! Лойиҳага кўра бу ариқ тўрт куб метр сувга мўлжалланган. Лекин, минг афсуски, уч куб ҳам сиғмади.

Сув ариқнинг бир жойидан тошиб, бошқа бир жойида тагидан сизган сув чуқурликларда кўл ҳосил қилиб ётибди.

— Чиндан ҳам ярамаслик бу, — деди райком секретари. — Инсофини еганми булар!

— Мўмай пул чўнтакни тўлдириб тургандан кейин инсоф эсга тушадими, Абдимўмин ака. — луқма ташлади Сотиболди полвон.

Аҳмаджон Сотиболдининг фикрини давом эттирди:

— Бу ерда қурувчилар ҳамма нарсани кўриб қўяйлик.

Бу ариқлар номини Аҳмаджон «Р-1», «Х-1», «Р-2» каби ҳарф ва рақамлар билан айтади. Бунга шофер ҳам ўрганган. «Х-1» бўйлаб юр, деса бўлди.

Машина катта ва узун ариқ бўйлаб ҳийла юрди, аммо манзара ўта ноҳуш эди. Ариқ бошдан-оёқ кўмилиб кетибди; аҳён-аҳёнда бетон нов қирғоғигина кўринади; яхлит карталанган ерлар қумзорга айланибди. Райком секретари машинани тўхтаттирди. Тушиб бир пас қараб турдик, ер гўё мунгайиб ётарди. Аҳмаджон изоҳ берди:

— Ариқ тескари қазилган: сув бошидан эмас, оёғидан оқади.

— Мана буниси кулгили ҳол! — хитоб қилди Омонов. Унинг ранги бўриқиб кетди, одатда юмшоқ сўз, вазмин бу кишининг товуши кўтарилди. — Йўқ, ҳушёр одамнинг иши эмас бу. Наҳот ернинг нишабини билишмаса; қўлларида лойиҳа бор-а!

Ташландиққа айланиб қолган бу ариқ соҳилида анча вақт турдик. Дил хира эди. Аҳмаджон болдиридан қум кечиб, гоҳ карта ичида юради, гоҳ қайтиб чиқадида, этигининг тумшуғи билан новни тўлдирган қумни чўқилайди: жаноғи учади, кўзлари пир-пирайди.

— Ана шунақа бу ишлар, — деди у, гўё ўзига ўзи гапирди. — Катта ишнинг юракка ботадиган чўгири ҳам бўларкан. Ахир ўйлаб қаранг-а, давлатнинг озмунча пули шу қумлар тагида босилиб ётибдими? Бу ерларнинг ҳар бир гектари давлатга беш-олти минг сўмданга тушаётибди. Чала битган ариқлар, қум босиб ётган ерларнинг пули тўла олинган. Биз экин экяпмиз, ҳосил ололмай зарар кўряпмиз. Нимага? Сув йўқ. Сув бўлса, қумни ётқизиш, шўрни ҳам қочириш мумкин. Бу ердаги ҳаётнинг онаси сув.

— Сиз ҳозир одамнинг инсофи тўғрисида гапирдингиз. Менинг баданим жимирлаб кетди. Ўзини билган одамга бу кўкракка уриб айтиладиган гап эмас. Инсоф, менинг билишимча, аввало инсонийликни белгилайдиган тушунча. Масалан, мен Тожимирза Абдуллаев билан Мамасоли Олимовга, сизлар вазифаларингизнинг уддасидан чиқолмаётибсизлар, инсофингизни йўқотиб қўйдингиз, демайман. Аммо уларга, вазифангизга совуқ қараётибсиз, масъулият ҳиссини йўқотиб қўяётибсиз, дегим келади. Чунки область сув хўжалиги идорасининг бошлиғи ўртоқ Олимов заказчи, сув қурилиши трестининг бошлиғи ўртоқ Абдуллаев пудратчи. Иккала мутахассис бу ишларнинг чала, тескари эканини билишмайдими? Ё келиб кўришмаганми, текширмаганми? Қайси асосларга таяниб ҳужжатларга қўл қўйишган?

Энди сўнгги чора, улар билан область партия комитетига етаклашиб кириш қолди. Сиз айтган раҳбарнинг инсофи масаласи ўша даргоҳда муҳокама бўлади, бунга амин бўлаверинг.

Сотиболди полвон йўлда, Навбаҳорда тушиб қолди. У бугун энг зўр рақибини йиқитган ғолиб кайфиятида эди. Аҳмаджоннинг ибораси билан айтганда, Навбаҳорнинг шу таровати ўз ҳиссаси борлигини, ўзининг одамларга кераклигини бугун айниқса яхши сезди.

Абдимўмин Омонов яна Навбаҳорнинг моҳияти тўғрисида, инсоф ва одамийлик ҳақида гап қўзғади.

— Навбаҳор, назаримда, улкан кураш майдони бўлиб қолди, — деди боёги таассуротлар қамровидан ҳали чиқолмай келаётган Аҳмаджон. — Бу ерни одамлар маконига айлантириш учун келганларнинг фақат пул орттириб кетиш кайфиятида келганлар билан кураши табиатнинг ёввойи кучига қарши курашидан қийин бўлаётибди. Биласизларми, буларнинг бир тоифаси енгил-елпи кун ўтказишга ўрганган саёқлар: пулни кўп топ, е, ич, маишат қил, дейди, бўлмаса умринг бу саҳрода юмронқозиқ сингари ер кавлаб ўтиб кетади. Анавилар улфатчилик, маишат нима билишмаса, шулар ҳам одамми! — Аҳмаджон ногоҳ қаттиқ кулиб юборди. Бу кулгида афсус ва қаҳр оҳанги аралаш эди. У бармоқларини қирсиллатиб сўзида давом этди: — Яна бошқалари дейдики: мунча қисталанг, шаҳар қуриш, катта ерни очиш осон бўптими? Бир авлоднинг умри етмайди бунга. Беш йилда битади дейсиз-а? Одамларга кулги бўлиб нима зарур сизга! — Учинчи тоифаси: катта, бой хўжаликка бош, обрў эътибори яхши, тағин нима керак бу одамга? Ҳамма ёққа баравар қулоч очади. Тавба, одам ҳам шунақа бўладими?

Орага жимлик чўкди.

Аҳмаджон бармоқларини қирсиллатиб, тебраниб борарди. У ногоҳ қад ростлади ва хитоб қилди:

— Ҳа, биз шунақа одамлармиз!

Йўлдош ШАМШАРОВ.

(Боши газетанинг 8 октябрь сонида босилган).

МАШИНАЛАР «ИЗЗАТДА», ТЕРИМЧИЛАР ХИЗМАТДА

ТОШЛОҚ РАЙОНИДА МАШИНА ТЕРИМИГА ЭЪТИБОР БЕРИЛМАЯПТИ

Район хўжаликларида машинада пахта теришда сезиларли ўзгариш бўлмаяпти. Айрим хўжаликларда пахта топшириш, ҳатто, ўтган йилги кўрсаткичдан ҳам анча орқада қоляпти. Шуниси ачинарлики, ҳамма жойда пахта оппоқ очилган, ҳар кунги графикни икки-уч ҳисса қилиб бажариш имкониятлари бор. Афсуски, баъзи колхозларнинг раҳбарлари оғизда машина терими афзалликлари ҳақида гапиряптилар-у, амалда унинг аксини қилмоқдалар.

«Фарғона» колхозида ўтган йили пахта тайёрлаш плани ўлда-жўлда қолиб кетган эди. Мазкур хўжалик бу йил яна районда ҳам, область колхозлари ичида ҳам энг охирги ўринларда бормоқда.

Механизацияга эътиборсизлик билан қараш — қолоқликнинг энг асосий сабабидир. Бу ерда машина теримни уюшқоқлик билан олиб борилмаяпти. Э. Эргашев, Қ. Абдураҳмонов, А. Жабборов, П. Ғаниевлар бошлиқ бригадаларда машина теримига ажратилган карталарни қўлда териб юбориш ҳоллари учрамоқда.

Машина терими «Москва» колхозида ҳам суст бормоқда. Хўжалик пахтакорлари бу йил она-Ватанга 4477 тонна «оқ олтин» армуғон этиш иштиёқида меҳнат қилмоқдалар. Далаларда мўл ҳосил етиштирилди, олинган мажбуриятни бемалол ошириб бажариш имкониятлари бор. Афсуски, хўжалик раҳбарлари ҳосилни ёғин-сочинга қолдирмай тез, тоза териб олиб, юқори сортларга кўпроқ пахта топшириш ҳаракатида бўлмаяптилар.

Октябрь ойи ҳам бошланди, лекин колхозда машиналар теримга тўлиқ сафарбар этилмаяпти. Далада саноқли агрегат ишлаяпти. 5 та пахта териш машинаси эҳтиёт қисмлар йўқлигидан ҳамон гаражда ётибди.

Теримни аллақачон бошлаб юборган Раҳим Мусаев ва Абдулазиз Маҳмудов каби механик-ҳайдовчиларнинг мавсум бошидан буён терган пахтаси атиги 10-15 тоннаданга тўғри келади, холос. Улар соат бирдан ошганда паркдан далага йўл олишяпти. А. Рустамов бошлиқ бригадада машина теримига ажратилган 10 гектарлик майдоннинг пахтаси оппоқ очилиб ётибди-ю, картанинг агрегат қайтиш жойлари, ўқариқлари текисланмаган. Машиналарни пайкалга киритиб бўлмади. Пахта териш учун ўз агрегатларини бу ерга олиб келган механизаторларнинг қимматли вақтлари бекорга ўтди.

«Москва» колхози машина теримига 850 гектар майдонни ажратган. Унинг эндигина 200 гектарга яқини дефолиация қилинди, холос. Колхоз раҳбарлари турли баҳоналар билан бу муҳим агротехника тадбирини орқага суряптилар. Самолёт келишини кутиб, вақт ўтказишяпти. Ҳолбуки, колхоздаги 4 та ОВХ билан ҳар куни 100-120 гектар ерни дефолиация қилиш имкони бор.

Дефолиацияга бундай бефарқ қараш, турли баҳоналар билан йўл қўйилган нуқсонларни оқлашга уриниш ҳоллари Охунбобоев номли, «Партия XXII съезди», Ленин номли ва М. Горький номли колхозларда ҳам содир бўляпти.

Машина — деҳқоннинг қаноти. Машина шарофатини тошлоқликлар жуда яхши биладилар. Лекин негадир хўжалик раҳбарлари четдан келган ёрдамчилар кўмагига кўз тикиб, машина теримига эътиборсизлик билан қарамоқдалар.

Малик БОЙМАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» жамоатчи мухбири.

ИНСОН САЛОМАТЛИГИ ЙЎЛИДА

ПАТОЛОГИК ФИЗИОЛОГЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ II СЪЕЗДИГА

Партия XXV съезди қарорларида медицина фанининг олдига бир қатор конкрет ва муҳим вазифалар қўйилди. Киши организми ҳаёт фаолиятининг молекуляр биологик, физиологик, биохимик ва иммунологик асосларини текшириш соҳасидаги ишларни жадал суръатлар билан кучайтириб, медик-биологик проблемаларнинг энг муҳимлари бўлмиш юрак-қон томир, онкологик, эндокрин, вирус ва касб касалликларига ҳамда асаб системаси ҳасталикларига қарши кураш йўлларини ижобий ҳал қилиш ҳозирги замон медицина фани олдида турган актуал масалалар ҳисобланади.

Ҳозир ер куррасининг ҳамма жойида кенг тарқалган бу касалликлар муаммосини назарий экспериментал, медицина ҳамда биология фанлари соҳасидаги бир қанча проблемаларнинг келиб чиқиш сабабларини, ривожланиш қонуниятларини аниқламасдан туриб ҳал қилиб бўлмайди. Ана шу ҳал этилиши лозим бўлган вазифалар, асосан, қуйидагилардан иборат: шикастланиш, резистентлик, яъни организмнинг қаршилик кўрсата олиш, мослашиш ва ўрнини тўлдириш жараёнидир. Мутахассислар фикрича, шу муҳим муаммолар ҳаётнинг асосини ташкил қилади. Демак, уларнинг у ёки бу сабабларга кўра бузилиши турли хил касалликларнинг пайдо бўлиш негизини ташкил этади.

Мазкур проблемаларни кенг жараёнда ўрганувчи фанларнинг бири — патологик физиологиядир. Бу фан касалликнинг келиб чиқиш сабабларини, шарт-шароитларини, ривожланиш босқичларини, ҳасталикнинг сурункали формага ўтиши оқибатлари ва соғайиш жараёнида юз берадиган ўзгаришларни ўрганиб, уларнинг олдини олиш ва даволаш принципларини клиника учун илмий-экспериментал жиҳатдан асослаб беради. Ушбу масалаларни ҳал қилишда патофизиология ўз эътиборини функционал ўзгаришларга жалб этади ва тўпланган маълумотларни жамлаб, клиник медицинага ҳавола қилади.

Республикамизда патофизиология фанининг ривожланиши Тошкент Давлат университети қошида медицина факультетининг очилиши билан чамбарчас боғланган. Бу факультет кейинчалик медицина институтига айлантирилди. Медицина фанининг кўп тармоқларини, хусусан, патофизиологиянинг шаклланишида ва тикланишида В. И. Ленин Декрети билан келган рус олимларининг, жумладан, патофизиология кафедрасининг биринчи мудири В. И. Василевскийнинг, патология анатоми Г. Н. Терехов ва узоқ йиллар давомида шу кафедрани бошқариб борган республикада хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор М. Н. Ханиннинг ва шу соҳадаги биринчи фан кандидатлари Х. Р. Фарходий, Р. П. Пўлатов ва бошқаларнинг қўшган ҳиссаси анча салмоқли бўлди.

Тошкентда очиладиган патофизиологларнинг Бутуниттифоқ II съезди юқорида кўрсатилган проблемаларни муҳокама қилишга бағишланади. Бу съезд медицинанинг патофизиология соҳасидаги жуда катта илмий анжуманлардан бирига айланишига шубҳа йўқ. Чунки унда мамлакатимизнинг шу соҳадаги йирик олимлари ҳамда бир қанча чет мамлакатларнинг йирик мутахассислари ўз илмий докладлари билан қатнашадилар.

Илм-фан соҳасида ишлаётган республикамиз олимларидан айримларининг илмий-назарий ишларининг амалий натижалари фақат мамлакатимиздагина эмас, балки чет давлатларда ҳам маълум. Шуларнинг орасида патологик физиология соҳасида ишлаётган мутахассислар ўзларига хос ўрин эгаллаганлар.

Республикамизда патологик физиология фанининг ривожланишида мамлакатимизнинг йирик олимлари А. Л. Фогт, А. А. Богомолец, С. М. Лэйтес, А. А. Адо, А. М. Чернух, Л. М. Гольбер, Н. А. Федоров ва бошқаларнинг ҳиссалари борлигини алоҳида таъкидлаймиз.

1973 йил май ойида патологик физиология соҳасида олиб борилаётган илмий ишларни умумлаштириш, марказлаштириш ва планлаштириш, унинг келажакдаги ривожланиш йўлларини белгилаш мақсадида Ўзбекистонда патофизиологларнинг илмий медицина жамияти ташкил этилди. Бундан ташқари Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ҳузуридаги илмий-медицина кенгаши қошида «Умумий патология» проблематик комиссияси тузилди. Бу тадбирлар ҳам патологик физиология соҳасидаги илмий-текшириш ишларимизни бирмунча жонлантиришда ижобий роль ўйнамоқда. Республика патофизиологларининг илмий-медицина жамиятининг раҳбарлигида республика олимларининг илмий ишлари биринчи маротаба «Патологик жараёнларнинг механизмлари» номи остида нашр қилинди.

Ҳозир Ўзбекистон патофизиологлари илмий-медицина жамиятида 130 дан ортиқ аъзо бор. Уларнинг 14 нафари фан доктори ва 60 дан ортиғи фан кандидатларидир. Республика патофизиологларининг илмий-медицина жамияти мамлакатимизда шу соҳадаги йирик илмий жамиятларнинг бири ҳисобланади. Шу мисолнинг ўзи медицинанинг мазкур соҳасида республикамизда талайгина куч борлигидан далолат беради. Албатта, улар турли олий ўқув юртларида, илмий-текшириш институтларида ўзига хос методлар билан ишлаб, назарий ва амалий медицинанинг баъзи муаммоларини ҳал қилишга ҳиссаларини қўшмоқдалар. Агар республикамизда илмий-текшириш институти ташкил этилиб, бу тарқоқ кучлар бир жойга тўпланганида қўлга киритилиши мумкин бўлган натижалар янада самарали ва салмоқли бўларди.

Ишонамизки, патофизиологларнинг Бутуниттифоқ II съезди юқори савияда уюшқоқлик билан ўтади ва Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXV съезди томонидан медицина фани олдига қўйилган улкан вазифаларни амалга оширишга ўз ҳиссасини қўшади.

Н. АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон патофизиологлар илмий-медицина жамиятининг раиси, профессор.

Тошкент тепловоз депосининг машинисти Тўлқин Абдужабборов яхши ишлаб чиқариш кўрсаткичларини қўлга киритди. У тепловоз ҳайдаш графигига амал қилиб, кўп ёнилғи тежади. Суратда: Т. Абдужабборов.

И. Глауберзон фотоси.

БЕНЗИН ПЛЮС СУВ

ИЛМИЙ ЛАБОРАТОРИЯЛАРДА

ЯНГИЛИКНИ ШАРҲЛАЙМИЗ

Бензин плюс сув? Бу ҳодиса шу кунга қадар камдан-кам бўлса-да учраб турар, бироқ ҳар сафар автомобиль ҳайдовчи шоферларнинг ғашига тегарди. Бензин бакига тушган бир томчи сув карбюраторнинг нотекис ишлашига олиб келади. Шунга қарамай, онда-сонда бўлса-да, автомобилларни заправка қилиш станцияларида гоҳо очиқ қолган цистерналар туфайли бензин бакларига сув томиб қолар ва карбюраторларни тез-тез занг бостирган сувдан тозалашга тўғри келарди.

Дунё миқёсида бензинга сув қўшиб ишлатиш проблемаси устида не-не илмий тадқиқот институтлари ва қанчадан-қанча олимлар бош қотираётгани сир эмас. Бензин проблемаси ҳеч қачон XX асрдагидек танқис аҳволга дуч келмаган эди. Биз ривожланган капиталистик мамлакатларда бензин танқислиги туфайли йўлларда, гаражларда тўхтаб, тизилишиб турган автомобиллар «аҳволи»дан хабардормиз. Улар бир томчи бензинга зор. Не-не илмий марказларнинг лабораториялари бензинни иқтисод қилиш, унинг атиги бир неча процентини бошқа бирон бир модда билан алмаштириш устида йиллаб бош қотирмоқдалар. Бироқ бу борада кўзга ярқ этиб ташланадиган ихтиро ҳануз қайд этилганича йўқ эди...

Яқинда Тошкентдаги Санъат музейи қаршисида уч енгил автомобиль — ГАЗ-24, ГАЗ-21 «Волга» ва «Москвич»-412 автомобиллари тўпланди. Уларни пойтахтдаги 7-таксомотор паркининг шофёрлари Ю. В. Шемелёв, Р. И. Мусаев ва Тошкент шаҳар Давлат автомобиль инспекциясининг масъул ходими Умар Азимов ўртоқлар бошқаришга шай бўлиб туришибди. Автомобилларнинг бензин бакларидаги ёнилғи сўнгги граммларигача сўриб олинди. Шундан сўнг ҳар бир автомобилга 90 процент миқдорда бензин ва 10 процент миқдорида оддий сув қуйилди. Оддий водопровод суви. Бензин бакининг қопқоқларини ёпиш арафасида қатъий маълум миқдорда актив катализатор модда (маълум сабабларга кўра унинг таркиби ҳақида ҳозирча ҳеч нима дейилмайди) томизилди. Автомобилларнинг қулфлари очилиб, стартерлар баравар ишга тушиб, двигателлар ўт олди. Двигателнинг иш вақти бошланди. Бироқ карбюраторларда бирорта камчилик сезилмади. Маълум модда ёрдамида бензин ва сув бирикмаси сутсимон омуҳта ёқилғи ҳолига кирган эди.

Шундан сўнг ҳайдовчилар ҳар кунгидек доимий ишга отландилар. Икки такси ўз йўлида одамларни шаҳар бўйлаб таший бошлади. Автоинспектор эса одатдагидек шаҳар бўйлаб машинада кезарди. Бироқ на йўловчилар, на ҳайдовчилар ёнилғининг бирон-бир таъсирини сезмадилар. Аксинча, двигатель ҳар қачонгидан кўра кучлироқ ва қудратлироқ ҳаракат қиларди.

Бензин ва сув қандай «иноқлашиб» қолди? Бу илмий ихтиро қаерда ва қандай туғилди?

Тошкент автомобиль ва йўллар институтининг двигателларнинг ички ёниш кафедрасида узоқ йиллардан буён бензин билан сувни бирлаштириш устида илмий тажрибалар олиб борилади. Эҳ-ҳе, табиатнинг бу икки мўъжизаси — бензин ва сувни бирлаштириш учун нималар қўллаб кўрилмади. Лекин улар бир-бирини осонликча «қабул» қилмасди. Тошкент автомобиль ва йўллар институтининг ректори, двигателларнинг ички ёниш кафедраси мудири, республикада хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, профессор, техника фанлари доктори А. А. Мутаплибов, доцент, техника фанлари кандидати О. Д. Мурашов ва Ўзбекистон Фанлар академиясининг катта илмий ходими, техника фанлари кандидати Т. М. Маҳмудов ўртоқлар ҳамкорликда кўп йиллардан буён сув ва бензинни амалий равишда бириктириш ва двигатель ёнилғиси сифатида фойдаланиш проблемаси устида ишлаб, уни муваффақиятли ҳал этдилар.

Маълумки, ёниб турган бензинга сув сепилганда аланга баттар авж олади, ёниш жараёни кучаяди. Демак, аланга ҳолидаги бензин билан сувнинг бирикиши жуда осон. Бироқ уларни суюқ ҳолда, двигателларнинг ички ёниш жараёнида бириктириш осон бўлмади. Бу кашфиёт йиллаб изланишни ва турли соҳадаги олимларнинг амалий ҳамкорлигини тақозо этди. Илмий кашфиётнинг босиб ўтган йўли қисқача ана шундай.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясида, республика Автомобиль транспорти министрлигида, республика Давлат план комитетида ва бошқа тегишли илмий-координациялаш доираларида бу ихтиронинг чексиз уфқлари чуқур ўрганилмоқда. Айтайлик, биргина республикамизда йилига бир неча миллион тоннадан ортиқ бензин ишлатиб келинган бўлса, унинг 2 миллион тоннадан кўпроғи қардош республикалардан ташиб келтирилади. Эндиликда янги кашфиёт туфайли сезиларли равишда бензинни иқтисод қилиб қолиш мумкин. Агар бу рақамни Бутуниттифоқ миқёсида чақиб кўрар бўлсак, унинг иқтисодий аҳамиятини англаш қийин эмас.

Кашфиётнинг яна бир муҳим қимматли томони бор. Маълумки, бензин ёқилгачда ундан икки хил модда — азот бирикмалари ва заҳарли ис гази ажралиб чиқади. Миллион-миллион тонна бензиндан чиқаётган заҳарли газлар атроф-муҳитни озмунча зарарлантиряптими? Бензинга 10 процент сув қўшиб ишлатилганда ундан ажралиб чиқадиган заҳарли бирикма анчагина камайиши исботланди. Техника асри бўлган бизнинг давримизда заҳарли ис газларини маълум миқдорда камайтиришнинг ўзи қандай юксак таҳсинга сазовор бўлишини тасвирлашга ҳожат бўлмаса керак.

Автомобилларни янги ёнилғи билан таъминлаш учун уларнинг конструкциясига бирон-бир ўзгариш киритиш талаб қилинмайди. Бу ҳам кашфиётни миллион-миллион автомобилларда ҳеч қандай ортиқча ташвишсиз амалга ошириш имконини беради.

Янги ёнилғини олимлар қандай ном билан аташ устида ҳам бош қотирмоқдалар. Бу ҳам ўзига хос муаммо-да, ахир. Бутун дунёни ўзига тортиб турган янги кашфиёт Тошкентда туғилди. Бу жуда муҳим. Унинг ихтирочилари бизнинг ҳамшаҳарларимиз. Янги ихтиро ҳар ҳолда Ўзбекистон пойтахтининг номи ёки фахрли нишони билан боғланиб қолса, ажаб эмас.

Шароф УБАЙДУЛЛАЕВ.

Анатолий Александрович МАТВЕЕВ

Ўзбекистонда совет савдосининг кекса ходимларидан бири, 1940 йилдан КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ишлар мудирлигининг савдо бўлими мудири Анатолий Александрович Матвеев узоқ давом этган касалликдан кейин 7 октябрда вафот этди.

А. А. Матвеев 1907 йили Қозон шаҳрида туғилди. Меҳнат фаолиятини 12 ёшидан хат ташувчиликдан бошлади. 1923 йилдан буён Ўзбекистон савдо системасида ишлаб, министр ўринбосаригача бўлган йўлни босиб ўтди.

1931 йилдан бошлаб ўн йил мобайнида Анатолий Александрович республика касаба союзлари органларида ишлади. Сўнгра Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратида инструктор, Марказий Комитет секретарининг ёрдамчиси ва савдо бўлимининг мудири бўлиб ишлади. 1953 йили КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактабини битиргач, 1964 йилга қадар савдо министрининг ўринбосари лавозимида ишлади, сўнгра 12 йил мобайнида то умрининг охирги кунларигача Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ишлар мудирлигининг савдо бўлими мудири бўлиб ишлади.

А. А. Матвеев қаерда ишламасин, ҳамма ерда ўзининг қобилиятли раҳбар ва ташкилотчи эканлигини кўрсатди, унинг партиявий принципиаллиги ва талабчанлиги одамларга нисбатан сезгир муносабатда бўлиши ва меҳрибонлиги билан уйғунлашиб кетган эди. Шу боисдан ҳам у ўртоқларининг самимий меҳр-муҳаббати ва ҳурматини қозонган эди.

А. А. Матвеевнинг хизматларини Ватан муносиб тақдирлади. У Меҳнат Қизил Байроқ ордени, икки марта «Ҳурмат Белгиси» ордени, медаллар ҳамда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланган эди.

Ажойиб инсон Анатолий Александрович Матвеевнинг ёрқин хотираси қалбларимизда ҳамиша сақланади.

БИР ГРУППА ЎРТОҚЛАРИ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

«ЗАНГОРИ ЭКРАН»ДА

11 ОКТЯБРЬ, ДУШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Эрталабки гимнастика. 10.30 — Мультфильм. 10.50 — **Этик кийган мушукчанинг янги саргузаштлари** (бадиий фильм). 12.20 — Ҳайвонот оламида. 15.10 — Кинопрограмма. 16.10 — М. Горькийнинг «Она» романи санъатда. 16.50 — Биз табиат билан танишамиз. 17.10 — **«Бронза қуш»** (бадиий фильм, 1-серия). 18.15 — Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Мультфильм. 19.20 — Концерт. 19.45 — Социалистик мусобақа кундалиги. 20.30 — А. П. Чехов. «Чайка» (фильм-спектакль). 22.00 — **«Вақт».** 22.30—Фильм-спектаклнинг давоми.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

18.30 — Мультфильм. 18.40— Концерт. 19.15 — **Ахборот.** 19.30 — **Ўзбекистонда РСФСР адабиёти ва санъати кунларининг тантанали очилиши.** 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Пахтазор—мардлар майдони. 22.45 — Совет киноси усталари.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — Ота-оналар учун кўрсатув. 19.35 — «Энг аввало театр». 20.35 — Тошкент янгиликлари. 20.50 — «Здоровье». 21.10 — Ҳужжатли фильм.

12 ОКТЯБРЬ, СЕШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Эрталабки гимнастика. 10.30 — А. П. Чехов. **«Чайка»** (фильм-спектакль). 15.15 — Ҳужжатли фильм. 16.05 — «Тарих саҳифалари»: «Москва — Рус давлатининг пойтахти». 16.30— «Дунё бўйлаб». 16.55 — Онамларнинг мактаби. 17.25 — «Жасорат»нинг дала почтаси. 17.55 — Ўсмирлар учун музикали кечалар (1-бўлим). 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Ўсмирлар учун музикали кечалар (2-бўлим). 20.30 — «Умид дамлари». 20.45 — Концерт. 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — **Футбол: «ТОРПЕДО» — «СПАРТАК».**

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

18.25 — Ёзувчилар болаларга. 18.55 — Буюк ва қудратли рус тили. 19.10 — **Ахборот.** 19.30 — **Ўзбекистонда РСФСР адабиёти ва санъати кунлари адабий қисмининг тантанали очилиши.** 21.00 — **Ахборот.** 21.20 — Россия композиторларининг Тошкент Давлат консерваторияси студентлари билан учрашуви. 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Пахтазор — мардлар майдони. 22.45 — Концерт. 23.20 — **Футбол: «ПАХТАКОР» — «СПАРТАК»** (Ивано-Франковск) (2-тайм, ёзиб олинган).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — **«Евдокия»** (бадиий фильм). 20.45 — Тошкент янгиликлари. 21.00 — «Саҳна усталари»: Алиса Фрейндлих. 21.55 — Концерт.

13 ОКТЯБРЬ, ЧОРШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Эрталабки гимнастика. 10.30 — Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун. 11.15 — «Жасорат»нинг дала почтаси. 11.45 — Концерт. 12.15 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 15.00 — Ҳужжатли фильмлар. 16.00 — «Ҳаётта йўл излайман». 16.30 — Фан оламида. 17.00 — **«Бронза қуш»** (бадиий фильм, 2-серия). 18.05 — «Комсомолнинг октябрь вахтаси». 18.15 — «Горнчилар, қаердасиз!». 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Қувноқ ноталар. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 20.25 — «Спортлото» тиражи. 20.35 — **Сибирь** (бадиий фильм, 4-серия). 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — **Хоккей: ЦСКА — ХИМИК** (Воскресенск).

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Болалар учун киноальманах. 12.10 — Бадиий фильм. 13.25 — «Қувноқ стартлар» (ярим финал). 18.30 — Мультфильм. 18.45 — «Жонажон ўлка». 19.15 — «КПСС XXV съездининг социал-иқтисодий, сиёсий ва назарий проблемалари». 19.30 — **Ахборот.** 19.50 — Иқтисодий билимлар — оммага. 20.20 — «Халқлар дўстлиги — адабиётлар дўстлиги». 21.00 — **Ахборот.** 21.30 — Концерт. 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Анатолий Папанов билан учрашув.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — Адабиёт. 19.35 — **«Ой бориб омон қайт»** (бадиий фильм). 20.55— Тошкент янгиликлари. 21.10 — Ўқитувчи экрани. 21.40 — Ҳужжатли фильм. 21.50 — «Китоб бизнинг дўстимиз».

14 ОКТЯБРЬ, ПАЙШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Эрталабки гимнастика. 10.30 — «Горнчилар, қаердасиз!». 11.15 — **«Сибирь»** (бадиий фильм, 4-серия). 12.40 — Концерт. 15.00 — Ҳужжатли фильм. 16.00 — Войнич. «Сўна». 16.30 — «Биз табиат билан танишамиз». 16.45 — Социалистик мамлакатларнинг иқтисодий ҳамкорлиги. 17.15 — Шахмат мактаби. 17.45 — «Қишлоқ: ишлар ва муаммолар». 18.15 — «Китоб сенинг ҳаётинг». 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Расмларда қуёш акси бор. 19.30 — Миллионлар ленинча университети. 20.00 — «Халқ ижоди». 20.50 — **«Сибирь»** (бадиий фильм, 5-серия). 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Балли, қизлар! 23.35 — Концерт.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Болалар учун телеспектакль. 12.45 — Адабий ўқиш. 13.25 — **«Дарахтлар катта эди»** (бадиий фильм). 18.30 — Мультфильм. 18.45 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.15 — Бугун — халқаро стандартлаштириш куни. 19.40 — **Ахборот.** 20.00 — Кўргазма залларида. 20.30 — Совет шоирларининг шеърлари. 20.55 — **Ахборот.** 21.25 — Концерт. 22.00 — **«Вақт».** 22.30— Пахтазор — мардлар майдони. 22.50 — Концерт.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — Болалар учун фильм. 19.25 — РСФСРда хизмат кўрсатган артист Олег Басилашвилининг ижодий портрети. 20.25 — Тошкент янгиликлари. 20.40 — Ўқитувчилар учун консультация. 21.10 — Концерт.

15 ОКТЯБРЬ, ЖУМА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Эрталабки гимнастика. 10.30 — «Китоб — сенинг ҳаётингда». 11.15 — **«Сибирь»** (бадиий фильм, 5-серия). 12.25 — Миллионлар ленинча университети. 15.00 — Ҳужжатли фильмлар. 15.45 — «Жонажон мамлакатимиз бўйлаб». 16.10 — «Ихтирочи». 16.40 — **«Бронза қуш»** (бадиий фильм, 3-серия). 17.45 — «Москва ва москваликлар». 18.15 — «Планета ёшлари». 19.00 — Янгиликлар. 19.15 **«Петя ва бўри»** (музикали фильм). 19.50 — «9-студия» кўрсатувлари. 20.50 — **«Сибирь»** (бадиий фильм, 6-серия). 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Оперетта шинавандаларига. 23.35— Ҳужжатли фильм. 23.55 — Спорт кўрсатуви.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Ўқув кўрсатуви. 12.00 — **«Этик»** (бадиий фильм). 12.25 — Ўқув кўрсатуви. 13.00 — **«Яшил қарағайзор сирри»** (бадиий фильм). 18.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00 — «Чет эллик меҳмонлар Ўзбекистон ҳақида». 19.30 — **Ахборот.** 19.50 — Телеочерк. 20.20 — **Ахборот.** 20.50 — Телевизион театр. А. ГЕЛЬМАН. **«Мукофот».** 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Спектаклнинг давоми.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — СССР халқ артисткаси В. Марецкаянинг ижодий портрети. 20.30 — Тошкент янгиликлари. 20.45 — Реклама. 21.00 — Пахтакорлар хизматида. 21.30 — **«Турнахон»** (бадиий фильм).

16 ОКТЯБРЬ, ШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Эрталабки гимнастика. 10.30 — «АБВГДейка». 11.00 — Ота-оналар, сизлар учун. 11.30 — **«Сибирь»** (бадиий фильм, 6-серия). 12.40 — Музикали программа. 13.05 — Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик. 13.35 — Бадиий фильм. 14.55 — Музикали абонемент. 15.30 — «Здоровье». 16.00 — Цирк майдонида. 16.45 — Ҳужжатли фильм. 17.00 — **Хоккей: «СПАРТАК» — «ХИМИК»** (Воскресенск). 19.15 — «Ҳамдўстлик». 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Концерт. 21.30 — **«Вақт».** 22.00 — **Футбол: «ДИНАМО»** (К) — **«ТОРПЕДО»** (М).

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.10 — Янгиликлар. 10.20 — **Телеминиатюралар.** 11.00 — «Шеърият мухлисларига». 11.00 — Концерт. 11.30 — **Спорт кўрсатуви.** 12.00 — **«Муқаддима»** (бадиий фильм). 13.20 — Кинокўзгудаги ҳаёт. 14.20 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.05 — «Юлдузча» программаси. 18.35 — Ота-оналар университети. 19.10 — **Ахборот.** 19.30 — Театр учрашувлари. 20.30 — **Ахборот.** 21.00 — «Куйланг, ёш хонандалар» (телеконкурс). 21.30 — **«Вақт».** 22.00 — Пахтазор — мардлар майдони. 22.20 — «Россиянинг катта экрани».

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

17.00 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

17 ОКТЯБРЬ, ЯКШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Зарядкага сафланинг. 10.30 — «Будильник». 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.00 — Қувноқ ноталар. 12.45 — Ҳужжатли фильм. 13.00 — Музикали киоск. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — **«Фарзанд доғи»** (бадиий фильм). 16.00 — Бугун — озиқ-овқат саноати ходимлари куни. 16.15 — Концерт. 17.15— Ёзувчи Вера Панова ижоди. 18.00 — **Халқаро панорама.** 18.30 — Концерт. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Мультфильм. 19.30 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 20.30 — Телевизион спектакль. 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Концерт. 23.40 — **Регби бўйича Европа чемпионати: ЧССР — СССР.**

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.10 — Янгиликлар. 10.20 — Куйланг, ёш хонандалар (телеконкурс). 10.50 — Ёзувчилар — болаларга. 11.30 — Ҳужжатли фильм. 11.45 — **«Ўгай она»** (бадиий фильм). 13.10 — «Замандас». 13.50 — «Кўча ҳаракати хавфсизлиги учун». 14.30 — Реклама. 18.05 — «Малишок». 18.40 — Бугун — озиқ-овқат саноати ходимлари куни. 18.50 — «Халқлар дўстлиги — адабиётлар дўстлиги». 19.30 — **Ахборот.** 19.50 — Музикали кўрсатув. 20.50 — **Ахборот.** 21.20 — **Телеминиатюралар.** 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Пахтазор — мардлар майдони. 22.50 — Концерт.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

17.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

9 ОКТЯБРЬ, ШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10— Эрталабки гимнастика. 10.30 — Моҳир қўллар. 11.00 — Ота-оналар, сизлар учун. 11.30 — **Сибирь** (бадиий фильм, 3-серия). 13.00 — Экран дўстларни чорлайди. 13.45 — «Москвичка» телеклуби. 15.00 — **Этик кийган мушукчанинг янги саргузаштлари** (бадиий фильм). 16.30 — «Спортлото» тиражи. 16.40 — «Здоровье». 17.10 — «Правда» газетасининг сиёсий шарҳловчиси Ю. А. Жуковнинг халқаро мавзулардаги суҳбати. 18.00 — Ҳайвонот оламида. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — **70-йиллар Америкаси** (тўққизинчи фильм). 20.10 — **Томошабинлар-ей** (телеспектакль). 22.00— **«Вақт».** 22.30 — «Останкино» концерт студияси таклиф этади.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.10 — Янгиликлар. 10.20— **Телеминиатюралар.** 11.00 — Шеърият мухлисларига. 11.10 — Ҳужжатли фильмлар. 12.10 — Концерт. 12.55 — **Чорраҳа** (бадиий фильм). 14.20 — Ишчи шу ердан бошланади. 18.05 — Мактаб ўқувчилари учун кўрсатув. 18.35 — Ҳамма нарса болаларга. 19.00 — Ўзбекистон — нокоратупроқ ерларга. 19.25 — **«Ахборот».** 19.40 — Концерт. 20.10 — Кино оламида. 21.00 — **«Ахборот».** 21.20— Куйланг, ёш хонандалар (телеконкурс). 21.50 — Катталар учун мультфильм. 22.00 — **«Вақт»** (Москва). 22.30 — **Мен унинг қайлиғиман** (бадиий фильм).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

18.00 — Душанба кўрсатувлари.

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Шимолий Осетия АССРда хизмат кўрсатган артист ЭМИЛЬ КИО раҳбарлигида йирик иллюзион ревю гастроллари** (19.30).

КИНО

Халқ романи — САНЪАТ САРОЙИ, «НУКУС», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ҚОЗОҒИСТОН» (12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21.00).

Ишончим комил — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (10, 11.30, 13, 14.30, 16, 18, 19.30, 21.00), «ҚОЗОҒИСТОН» (11, 15, 22.00).

●

А. НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА

МАВСУМ ОЧИЛАДИ

9/X да — **ДИЛОРОМ** (19.00).
10/X да — **ИСПАН МИНИАТЮРАЛАРИ** (12.00, 19.00).

Билетлар сотилмоқда.

●

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИ **акробатика ёки спорт гимнастикаси бўйича камида I разрядга эга бўлиб, ҳарбий хизматни ўтаб қайтган йигитларни (26 ёшгача) ҳамда хореография тайёргарлигига эга бўлган қизларни** (16-24-ёшлилар̆ни)

«СОЮЗГОСЦИРК» СИСТЕМАСИДА ИШЛАШ УЧУН

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Хоҳловчилар Тошкент Давлат циркига душанбадан ташқари ҳар куни учрашишлари мумкин. Циркда саралаш кўриги ўтказилади.

Справкалар олиш учун телефон — 44-25-34 (17.00 дан 19.00 гача).

●

ЎЗБЕКИСТОН САНИТАРИЯ, ГИГИЕНА ВА КАСБ КАСАЛЛИКЛАРИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

бўлим мудирлари: меҳнат гигиенаси, касб патологияси, илмий-ташкилий методика (фан доктори, кандидати);

лаборатория мудирлари: полимер ва пластмассалар гигиенаси, атроф муҳитга пестицидларнинг тарқалишини ўрганиш бўйича, қишлоқ гигиенаси, радиобиохимия, клиника-диагностика, аллергология (фан доктори, кандидати);

лаборатория катта илмий ходимлари: пестицидлар гигиенаси ва токсикологияси, атроф муҳитга пестицидларнинг тарқалишини ўрганиш бўйича (2), атмосфера ҳавосининг гигиенаси, радиобиохимия (3);

лаборатория кичик илмий ходимлари: пестицидлар гигиенаси ва токсикологияси, полимерлар ва пластмассалар гигиенаси, атроф муҳитга пестицидларнинг тарқалишини ўрганиш (3), тупроқ ва сув гигиенаси, қишлоқ гигиенаси (2), уй-жой ва микроиқлим гигиенаси, меҳнат физиологияси (2), овқатланиш гигиенаси (2), санитария бактериологияси (2), шовқин ва тебраниш, морфология, клиника-диагностика (3), аллергология (2).

Конкурс муддати — 29 октябргача.

Қуйидаги адресга мурожаат этилсин: Тошкент шаҳри, Циолковский кўчаси, 325-уй.

●

«КАРШИСТРОЙ» АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ БОШҚАРМАСИГА

ЗИЛ-130, УРАЛ-377, МАЗ-503, ММЗ-ЗИЛ-555, КАЗ-608 автомобилларида ишлаш учун ҳайдовчилар; автослесарлар, карбюраторчилар, мисгарлар, пайвандчилар, аппаратлар регулировкаси ва ремонти бўйича слесарлар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи — ишбай, бундан ташқари 1, 4 сувсизлик коэффициенти ва 1, 15 район коэффициенти тўланади.

Ёлғиз кишиларга ётоқхона, оилалиларга эса бир йил давомида иш жойидан турар жой берилади.

Бизнинг адрес: Қашқадарё область, Қарши райони, Қарши станцияси, Бешкент шоссеси.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ишлар бошқармаси коллективи Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ишлар бошқармасининг савдо бўлими мудири

Анатолий Александрович МАТВЕЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти; № 41 ✶ ТЕЛЕФОНЛАР

Коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Эълонлар — 338142.

Р. 13397. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. В. — 237.